

**A FÜGGETLEN RENDÉSZETI
PANASZTESTÜLET
TÁJÉKOZTATÓJA
A
2019. ÉVI
TAPASZTALATAIRÓL**

2020.

I. A Testület tájékoztatója 2019. évi tapasztalatairól

A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 6/A. §-a (1) bekezdésének b) pontja értelmében a Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) „működésének és eljárásainak tapasztalatairól évente tájékoztatja az Országgyűlés rendészeti, valamint emberi jogi ügyekben feladatkörrel rendelkező bizottságait”.

Ezen kötelezettségének a 2019. évet illetően a Testület az alábbiak szerint tesz eleget.

II. Összefoglaló a 2019. év legfontosabb eseményeiről

2019-ben a Testület életében az alábbi jelentősebb események történtek:

2019. február 20-án a Testület képviselőjében dr. Lukács Tamás elnök részt vett a Nemzeti Védelmi Szolgálat 2018. évet értékelő értekezletén.

A Testület munkatársai az elmúlt évekhez hasonlóan 2019-ben is részt vettek a Rendőrség Napja alkalmából a Városligetben megrendezésre kerülő Országos Rendőr-és Tűzoltónapon, ahol az érdeklődők megismerhették a Testület működését, részletes tájékoztatást kaphattak a tevékenységéről, a panaszok benyújtásának lehetőségéről és módjairól.

A Testület jogász munkatársai május 27-én részt vettek a Magyar Helsinki Bizottság által szervezett szakmai konferencián, melyen a letartóztatással és védőkirendeléssel kapcsolatos kérdéseket vizsgálták meg.

A Testület képviselőjében néhány jogász munkatárs június 14-én részt vett Helsinki Bizottság két Európai Unió projektjének zárókonferenciáján, ahol a kihallgatások kép- és hangrögzítésének magyarországi gyakorlatával és a kényszerítő eszközök alkalmazásával kapcsolatos tapasztalatokról számoltak be, kerekasztal-beszélgetések keretében.

Dr. Deák-Kondákor Dóra titkárságvezető 2019. október 18-án részt vett az IPCAN (Independent Police Complaints Authorities' Network) által tartott nemzetközi konferencián. Itt panelbeszélgetés során osztotta meg a Testület tapasztalatait a gyülekezések rendőri kezelésével kapcsolatosan. A résztvevők továbbá a gyakorlati megoldásokról (tárgyaló rendőr, aki közvetít a rendőrség és a tüntetők között) és ennek az elméleti háttéréről értekeztek.

Dr. Lukács Tamás és dr. Szikszai Evelin 2019. október 29-én részt vettek az Emberi Jogok Európai Bírósága ítéleteinek végrehajtását ellenőrző tisztviselőknek látogatása alkalmából az Igazságügyi Minisztérium által szervezett megbeszélésen, ahol a rendőri bántalmazások és azok kivizsgálásának kérdéskörében beszámoltak a Testület által tapasztaltakról.

Dr. Deák-Kondákor Dóra titkárságvezető 2019. december 6-án részt vett az Nemzeti Kisebbségek Védelméről szóló Keretegyezményhez kapcsolódó szakértői helyszíni

látogatáson, ahol beszámolt a Testület tevékenységéről, illetve az ott beálló jogszabályi változásokról.

III. A Testület által vizsgált ügyek tanulságai

Ebben a fejezetben a Testület által elfogadott állásfoglalások lényeges tartalmi elemeit foglaljuk össze röviden. Az ismertetés nem tartalmazza az elutasító döntések és azon megszüntetési esetek bemutatását, amelyekben érdemi vizsgálat lefolytatására nem került sor. Az intézkedést foganatosító szervhez való áttételt elrendelő, az eljárást – érdemi vizsgálatot követően – megszüntető, illetve az országos rendőrfőkapitánynak, a belső bűnmegelőzési és büntelődési feladatokat ellátó szerv főigazgatójának és a terrorizmust elhárító szerv főigazgatójának megküldött állásfoglalásokon keresztül a Testület gyakorlatát az Rtv. szakaszainak sorrendjére épülő logikai rendben mutatjuk be.

Az Rtv. 92. §-ának (1) bekezdése értelmében a Testület az Rtv. IV., V. és VI. fejezetében meghatározott kötelezettség megsértése, a rendőri intézkedés, annak elmulasztása, és a kényszerítő eszköz alkalmazása kapcsán folytathat vizsgálatot.

1. A rendőrség működésének általános elvei és szabályai

1.1. Az emberi méltóság és az emberek jogainak védelme

2. § (1) A rendőrség védelmet nyújt az életet, a testi épséget, a vagyónbiztonságot közvetlenül fenyegető vagy sértő cselekménnyel szemben, felvilágosítást és segítséget ad a rászorulóknak. A rendőrség tiszteletben tartja és védelmezi az emberi méltóságot, óvja az ember jogait.¹

Az Rtv. I. fejezetében található, annak 2. § (1) bekezdésébe foglalt rendelkezés – amely szerint „a rendőrség tiszteletben tartja és védelmezi az emberi méltóságot, óvja az ember jogait” – olyan általános elve a rendőri tevékenységnek, melynek át kell hatnia minden intézkedést, így a Testület által vizsgálható, az V. és VI. fejezetben szabályozott intézkedések végrehajtását is, és megsértése valamennyi – köztük a Testület hatáskörébe tartozó – rendőri fellépés vonatkozásában számon kérhető. Ezt az álláspontot támasztja alá az Rtv. 13. §-ának (2) bekezdése is, amelynek értelmében a rendőr köteles a törvény rendelkezésének megfelelően (azaz a 2. § (1) bekezdést is figyelembe véve), részrehajlás nélkül intézkedni, amely norma annak ellenére beemeli az Rtv. 2. §-ának (1) bekezdésében foglalt szabály érvényesülésének vizsgálatát a Testület hatáskörébe, hogy az egyébként az Rtv. IV-VI. fejezetén kívül esik.

¹ Az alcímek elején található jogszabályrészletek [Rtv. és a rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 31/2011. (IX.22.) BM rendelet] a 2019. december 31. napján hatályos állapotot tükrözik, míg az állásfoglalások ismertetésében hivatkozott jogszabályrészletek a kifogásolt rendőri intézkedés napján hatályban lévő joganyagot tartalmazzák.

Erre a gondolatmenetre építve a Testület elsősorban a rendőri fellépés jellegének, minőségének megítélése kapcsán fejtette ki nézeteit. A Testület a rendőri hangnem megítélése során a 65/2008. (VIII. 18.) számú állásfoglalása Indokolása II. részének 3. pontjában megfogalmazottakat tartja irányadónak, amely álláspontot az országos rendőrfőkapitány is osztotta a 2008. szeptember 10-én kelt, 25800/6/2008. RP. számú határozatában. Az országos rendőrfőkapitány határozatában a panaszosok „aktív”, esetleg „provokatív” közrehatását illetően azt mondta ki, hogy „az intézkedés alá vont személy provokatív, durva, sértő magatartása nem mentheti ki az intézkedő rendőr ehhez hasonló viselkedését”. A Testület ezért attól függetlenül vizsgálja azt, hogy az intézkedő rendőr által tanúsított hangnem és viselkedés alkalmas volt-e a panaszos emberi méltóságának megsértésére, hogy a panaszos milyen magatartást tanúsított.

A Testület a legtöbb esetben nehéz helyzetben van a rendőri intézkedések alkalmával az Rtv. 2. §-ának (1) bekezdése érvényesülésének vizsgálatakor, főleg az intézkedő rendőrök stílusa, fellépési módja, és az általuk használt hangnem megítélése tekintetében. Ezeket a körülményeket ugyanis az ügyek többségében nehéz rekonstruálni még felvilágosítás-kéréssel is, mert a kifogásolt intézkedéseknél jellemzően csak az intézkedő rendőr és az intézkedés alá vont panaszos van jelen, akiknek az elmondásai többnyire teljesen ellentétben állnak egymással, egyéb, az ellentmondás feloldását lehetővé tévő bizonyíték pedig ritkán áll a Testület rendelkezésére.

A 106/2019. (IV. 4.) számú állásfoglalásban a Testület megállapította – egyéb alapjogi sérelmek mellett – a panaszos emberi méltósághoz való jogának súlyos fokú sérelmét abban a panaszügyben, amikor a panaszos a segélyhívó számot hívta több ízben is annak érdekében, hogy mint különélő szülő a kiskorú gyermekét láthassa, mert annak lehetőségét az édesanya (sokadjára) nem biztosította. A Testület a rendelkezésére bocsátott hangfelvételek segítségével megállapította, hogy a BRFK Tevékenység-irányítási Központ (a továbbiakban: TIK) beosztottja több esetben lekezelően, gúnyosan, kioktatóan beszélt a panaszossal.

A Testület az intézkedő rendőrök hangneme kapcsán minden esetben utal arra (amit ebben az ügyben is megtett), hogy a rendőrökkel – mint a közhatalmi funkciót ellátó szerv tagjaival – szemben minden esetben elvárható az udvarias és kulturált fellépés. Ezen törvényi rendelkezéssel összefüggésben a Testület hangsúlyozza, hogy a rendőrökre, mint a közhatalom képviselőire, különös súllyal nehezedik az emberi méltóság, és az emberi jogok tiszteletben tartásának kötelezettsége. Ezért minden körülmények között elvárható a tisztességes, az általa képviselt közfeladat mértékéhez méltó, a másik személy emberi méltóságát mindenkor szem előtt tartó viselkedés és hangnem.

A Testület a rendőri hangnem vizsgálatakor továbbá felhívja a figyelmet a Magyar Köztársaság Rendőrségének Etikai Kódexében (a továbbiakban: Etikai Kódex) foglalt követelményekre is, amelyek ugyan nem minősülnek jogszabályi előírásoknak, azonban alapjaiban meghatározzák a rendőri hivatás értékeit, megtestesítik az állampolgárok rendőrökkel szemben támasztott elvárásait, erkölcsi iránymutatásul szolgálnak, illetve morális alapot biztosítanak a rendőrség és az egyes rendőrök számára. Az Etikai Kódex 1. pontja szerint a rendőr „önként vállalt hivatásával szemben különleges társadalmi elvárások

érvényesülnek, melyekre szolgálati viszonyának fennállása alatt mindvégig figyelemmel kell lennie”. Az Etikai Kódex 5. pontja kimondja, hogy „a rendőr a ráruházott hatalom alkalmazása során megfontolt és mértéktartó, intézkedéseit [...] indulatoktól mentesen hajtja végre, kerüli a szükségtelen konfliktusok kialakítását. Nem alkalmaz [...] megalázó bánásmódot és ezt másoktól sem tűri el.”A 7. pont utolsó mondata szerint pedig a rendőr „tudatában van annak, hogy saját személyén keresztül az egész testület megítéléséért is felelős.”

A Testület utal arra is, hogy a rendőri hivatást választóktól, főleg az Rtv.-ben is szereplő szolgálati feladatok ellátása során – ezen belül is első sorban akkor, amikor intézkedés közben az állampolgárokkal közvetlen kapcsolatba kerülnek – más állampolgáróknál magasabb erkölcsi tartás, fokozottabb türelmesség és tolerancia, körültekintő és mások számára példaértékű viselkedés várható el. Mindez adódik az Rtv. azon rendelkezéseiből, amelyek kiemelkedő közhatalmi jogosítványokkal ruházzák fel a rendőröket, így az államszervezetten belül kitüntetett pozícióba helyezve őket. Ezzel arányosan azonban az Rtv. és a Szolgálati Szabályzat szigorúbb követelményeket is támaszt velük szemben, és az ezeknek való megfelelést maradéktalanul megköveteli, a számonkérhetőség lehetőségeit is megteremtve.

Szintén a hangnem volt a tárgya a *134/2019. (IV. 4.) számú állásfoglalásban* vizsgált ügynek. A panaszos által a Testület rendelkezésére bocsátott videofelvétel alapján egyértelműen megállapítható, hogy az intézkedő rendőrök nem megfelelő hangnemet alkalmaztak a panaszos jelenlétében. A megjegyzések, trágár kifejezések nem irányultak a panaszos személye ellen, azok célja nem az ő megalázása volt, őt emberi mivoltában nem sértették, azonban a Testület hangsúlyozza, hogy a rendőri hivatást választóktól más állampolgáróknál magasabb erkölcsi tartás, fokozottabb türelmesség és tolerancia, körültekintő és mások számára példaértékű viselkedés várható el. A panaszos viselkedésével valóban nehezítette az intézkedést, a felvétel alapján rekonstruálható, hogy az intézkedés kezdetétől fogva megkérdőjelezte annak jogalapját, kérdéseit ismételte, ezzel az intézkedés időtartamát meghosszabbítva, azonban ez semmiképpen nem indokolja a türelmetlen, és egy esetben trágár megnyilvánulások alkalmazását. A Testület ebben a körben értékelte azt is, hogy a panaszos ezen kifejezéseket a magyar nyelv felszínes ismeretéből kifolyólag csak olyan szinten értette, amely alapján alappal feltételezte, hogy a trágár kifejezések személye ellen irányulnak, mivel ezeket részére nem tolmácsolták. Bár a tolmácsolást a panaszos nem sérelmezte, a Testület megjegyzi, hogy az intézkedés szempontjából releváns, fontos momentumokat lefordították a panaszos részére, azonban a fent megjelölt nem megfelelő megnyilvánulásokat a panaszos részére nem tolmácsolták, amely által a panaszos kellemetlenül, kínosan érezhette magát.

A panaszos emberi méltóságához való joga csekély mértékben sérült az intézkedés során tanúsított rendőri hangnem által.

Jelen esetben egyértelműen megállapítható, hogy a panaszost jogorvoslati jogának gyakorlásában, annak érvényesítésében nem akadályozta az, hogy a rendőrök elmulasztottak bemutatkozni az intézkedés megkezdésekor, és ezt a későbbiek során csupán a panaszos kifejezett kérésére enyhítették azáltal, hogy az egyik intézkedő rendőr annyit közölt a

panaszossal, hogy a panaszt rendőr neve „Zsolt”. Az intézkedő rendőrök ettől függetlenül pontosan beazonosíthatóak voltak a panasz alapján.

A Testület fontosnak tartja azonban kihangsúlyozni, hogy a határrendészeti feladatokat ellátó rendőrök is az Rtv. rendelkezéseinek megfelelően kötelesek eljárni, semmi esetre sem hivatkozhat a rendőrség egy ORFK utasításra (amely alacsonyabb szintű az Rtv.-nél) annak kimentésére, hogy az intézkedők miatt nem tartották be törvényi előírásokat. Ennek következtében sérült a panaszos tisztességes eljáráshoz való joga, de az előző bekezdésben rögzített körülményeknek köszönhetően az alapjogsértés mértéke nem érte el a súlyos fokot.

A Testület álláspontja szerint az intézkedő rendőrök nem tettek eleget az Rtv. 20.§-ában foglalt köteleységüknek, azonban ez a panaszt nem akadályozta meg a későbbi jogérvényesítésében, ezért csekély mértékben sérült a panaszos tisztességes eljáráshoz való joga.

A 128/2019. (IV. 4.) számú állásfoglalás alapjául szolgáló ügyben a gyülekezési jogról szóló 2018. évi LV. törvény (Gytv.) hatálya alá tartozó eseményen intézkedést kezdeményeztek a panaszossal szemben szabálysértés elkövetésének gyanúja miatt, ám a panaszos ellenállt az intézkedésnek, így őt végül elfogták és előállították. A Testület rendelkezésére álló dokumentumok és hangfelvétel tanúsága szerint a panaszossal szemben intézkedő rendőrök (két rendőr: L. V. r. főtörzsőrmeister, valamint B. Z. r. őrmester) sértő és fenyegető hangnemet engedtek meg maguknak. Különösen a következő kifejezéseket tekinti agresszívnek és fenyegetőnek a Testület: „Fel tudod fogni? Ne gúnyolgassál, mert olyat beverek, hogy beszakad a fejed. Megértetted?”, „Ne fújtasd’, mert úgy beverem a ...”. A Testület megítélése szerint mindezekon túl, összességében is sértő és lealacsonyító hangnemben beszéltek a rendőrök a panaszossal, miközben kifejezték annak tényét is, hogy ők rendőrök, a panaszos pedig csupán egy – jelen esetben lealacsonyító kontextusban – állampolgár. A Testület jelen esetben is irányadónak tartja a korábbi állásfoglalásaiban [pl. 65/2008. (VIII. 18.) sz. állásfoglalás] megfogalmazottakat, miszerint „a rendőri hivatást választóktól, főleg a tv-ben is szereplő szolgálati feladatok ellátása során – ezen belül is első sorban akkor, amikor intézkedés közben az állampolgárokkal közvetlen kapcsolatba kerülnek – más állampolgárokénál magasabb erkölcsi tartás, fokozottabb türelmesség és tolerancia, körültekintő és mások számára példaértékű viselkedés várható el. Mindez adódik az Rtv. azon rendelkezéseiből, amelyek kiemelkedő közhatalmi jogosítványokkal ruházzák fel a rendőröket, az államszervezetten belül kitüntetett pozícióba helyezve őket. Ezzel arányosan azonban az Rtv. és a Szolgálati Szabályzat szigorúbb követelményeket is támaszt velük szemben, és az ezeknek való megfelelést maradéktalanul megköveteli, a számon kérhetőség lehetőségeit is megteremtve.” Az Alkotmánybíróság megfogalmazása szerint az „emberi méltósághoz való jog azt jelenti, hogy van az egyén autonómiájának, önrendelkezésének egy olyan mindenki más rendelkezése alól kivont magja, amelynél fogva – a klasszikus megfogalmazás szerint – az ember alany marad, s nem válhat eszközzé, vagy tárggyá”. A szakirodalomban megoszlanak a vélemények arról, hogy milyen magatartások valósítják meg az ember tárgyként kezelését, ebben pedig a nemzetközi dokumentumok sem nyújtanak elegendő támpontot. A kínzás, embertelen, megalázó bánásmód vagy büntetés tilalma, mint az emberi méltóság sérelmének nevesítése sem ad e kérdésre önmagában választ. Egyes esetekben alapvetően negatív megközelítés alapján jelentik ki egyes konkrét magatartásokról,

hogyan sértik az emberi méltósághoz való alapvető jogot. [Lamm Vanda (szerk.): Emberi Jogi Enciklopédia, HVGORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest] Ahogy arra dr. Haraszi Margit Katalin „a kínzás és az embertelen vagy megalázó bánásmód és büntetések tilalma az ENSZ és az Európa Tanács legfontosabb dokumentumaiban, valamint az állampolgári jogok országgyűlési biztosának tevékenységében” című tanulmányában rávilágít, a megalázó bánásmód vagy büntetés lényege, hogy az érintettben olyan erős félelmet, lelki gyötrelmet és alsóbbrendűségi érzést okoz, ami alkalmas arra, hogy a testi és lelki ellenállását megtörje. A Testület megítélése szerint a panaszossal szemben intézkedő L. V. r. törzsőrmester és B. Z. r. őrmester panaszossal szembeni fenyegető és lealacsonyító, sértő hangneme mindenképpen megalázó volt, amely kifejezetten a panaszos személyét támadta, azt jelentéktelennek tüntette fel (e hatást pedig erősítette, hogy a többi jelenlévő rendőr nem lépett föl a panaszos védelmében), és mint ilyen alkalmas volt a panaszos bárminemű ellenállásának megtörésére, így súlyosan sérült a panaszos emberi méltósághoz való alapvető joga.

1.2. A törvény előírásainak megfelelő feladatellátás kötelezettsége

11. § (1) A rendőr köteles a szolgálati beosztásában meghatározott feladatait a törvényes előírásoknak megfelelően teljesíteni, az előjárója utasításainak - az e törvényben foglaltak figyelembevételével - engedelmességgel, a közbiztonságot és a közrendet, ha kell, élete kockáztatásával is megvédeni.

(2) * A rendőrség a belső szervezetét és működésének részletes szabályait, az utasítás kiadás rendjét úgy kell kialakítani, hogy az utasítás kiadásának és végrehajtásának egyéni felelőssége mindenkor megállapítható legyen.

Az Rtv. 11. §-ának (1) bekezdésében foglalt általános követelményt – miszerint a rendőr köteles a szolgálati beosztásában meghatározott feladatait a törvényes előírásoknak megfelelően teljesíteni – számos esetben vizsgálta a tavalyi év során is, melyekre a konkrét intézkedések vizsgálatánál kitérünk.

1.3. Intézkedési kötelezettség

13. § (1) A rendőr jogkörében eljárva köteles intézkedni vagy intézkedést kezdeményezni, ha a közbiztonságot, a közrendet vagy az államhatár rendjét sértő vagy veszélyeztető tény, körülményt vagy cselekményt észlel, illetve ilyet a tudomására hoznak. Ez a kötelezettség a rendőrt halaszthatatlan esetben szolgálaton kívül is terheli, feltéve, hogy az intézkedés szükségességének időpontjában intézkedésre alkalmas állapotban van.

[...]

(3) Ha a rendőrt az intézkedés megtételében tárgy akadályozza, azt eltávolíthatja, vagy az akadályt más módon elháríthatja, az ezzel okozott kárért a rendőrségnek az intézkedés alapjául szolgáló cselekményben vétlen károsultat kártalanítani kell.

A rendőrség intézkedési kötelezettségével kapcsolatos panaszok kapcsán a Testület fontosnak tartja a töretlen gyakorlatára való utalást, miszerint a tényállásszerűséget eljárásában kizárólag a rendőri intézkedés jogszerűsége szempontjából vizsgálja. Ha tehát az Rtv. szerinti rendőri fellépés mögöttes jogalapjaként a rendőrség egy Rtv.-n kívüli jogszabályban meghatározott

tényállás tekintetében fennálló gyanúokra (például bűncselekmény vagy szabálysértés gyanújára) hivatkozik, a Testület – a kérdéses cselekményért egyébként fennálló szabálysértési vagy büntetőjogi felelősség kérdésében való állásfoglalás nélkül – vizsgálja, hogy az adott esetben fennállt-e olyan fokú gyanú, amely elégséges jogalapot szolgáltatott az intézkedéssel megvalósult jogkorlátozásra. Amennyiben a Testület ezt a vizsgálatot nem végezné el, a jogkorlátozás érdemi kontrollja kiüresedne, illetve elmaradna, és ezzel sérülne az érintett panasztételhez való alkotmányos joga. A Testület megállapításai ugyanakkor nem terjedhetnek ki a kérdéses cselekményért egyébként fennálló szabálysértési vagy büntetőjogi felelősség kérdésében való állásfoglalásra is, mivel az Rtv.-ben rögzített hatásköri szabályok szerint a Testület nem veheti át a szabálysértési vagy a büntető hatóság szerepét.

Ugyanezt a megközelítést alkalmazza a Testület akkor is, amikor a panasz tárgya az, hogy a rendőrség valamely bűncselekmény, vagy szabálysértés sértettjének (elszenvedőjének) nem adta meg a tőle elvárható segítséget. A Testületnek ezen esetekben két dolgot kell vizsgálnia: egyrészt fel kell tárnia, hogy a panaszos előadása, illetve a rendőrség tudomására jutott további információk alapján fennállt-e valamely jogellenes cselekmény elkövetésének olyan fokú gyanúja, amely a rendőrség intézkedési kötelezettségét megalapozta, továbbá azt is értékelnie kell, hogy az intézkedő rendőrök megtettek-e mindent, amire az eljárásukra irányadó normák felhatalmazták és kötelezték őket annak érdekében, hogy a panaszos sérelmeit orvosolják.

Ezen jogszabályhely alapján vizsgálta a Testület a 90/2019 (II.28.) számú állásfoglalás alapjául szolgáló ügyet. A Testület a panaszt megküldte az Országos Rendőrfőkapitánynak, mivel a vizsgált ügyben alapjogot súlyosan sértő intézkedést állapított meg. A panaszos beadványában előadta, hogy telefonon rendőri intézkedést kért, de a telefonban elutasító hangnemben közölték vele, hogy le van zárva az ügy, nem mennek már ki a helyszínre a rendőrök. A panaszos úgy érzi, hogy az utasítást adó rendőr már többször megtagadta a segítségnyújtást vele szemben. A testület álláspontja szerint a rendőrség intézkedési kötelezettsége fennállt a panaszos által előadottak nyomán, amely kötelezettségnek a rendőrök nem tettek eleget, ennek következtében súlyosan sérült a panaszos tisztességes eljáráshoz fűződő joga.

A fentebb már hivatkozott 106/2019. (IV. 4.) számú állásfoglalásban a Testület – a rendőr azonosításra vonatkozó kötelezettségének elmulasztása és hangnemének megalázó jellege megállapítása mellett – megállapította azt is, hogy a panaszos segélyhívó számra tett bejelentése, miszerint kiskorú gyermeke hollétéről nem tud, a közrend védelme érdekében a rendőrség számára intézkedési kötelezettséget keletkeztetett. Ezért a rendőrség azzal, hogy a helyszínre nem küldött rendőrt (holott felmerülhetett bűncselekmény elkövetésének gyanúja is az édesanya részéről, a kiskorú veszélyeztetése, vagy a kiskorúval való kapcsolattartás akadályozása), jogsértő módon járt el. Az Rtv. 13. §-ának (1) bekezdése ugyanis nem csupán a jogellenes cselekmény (bűncselekmény vagy szabálysértés) tényleges bekövetkezése esetén teremt a rendőrség számára intézkedési kötelezettséget. Amennyiben a rendőr észlel (avagy a tudomására hoznak) olyan cselekményt, amelynek körülményei alapján felmerül a gyanú, hogy jogellenes cselekmény valósulhat meg, a közrend (közbiztonság, vagy az államhatár rendjének) védelme érdekében köteles intézkedni vagy azt kezdeményezni. A Testület megítélése szerint a mulasztással súlyosan sérült a panaszos tisztességes eljáráshoz való joga.

A rendőrség azáltal, hogy nem jelent meg a helyszínen – és így nem győződött meg a bejelentés megalapozottságáról, és nem vizsgálta meg, hogy a korábbi bejelentésekhez képest felmerült-e új körülmény, illetve nem adott jogi tájékoztatást – a felvilágosítás-adási kötelezettségét elmulasztotta.

1.4. Részhajlásmentes intézkedés kötelezettsége

13.§ (2) A rendőr köteles a törvény rendelkezésének megfelelően, részhajlás nélkül intézkedni.

A törvény előtti egyenlőség alkotmányos követelményére tekintettel a rendőri intézkedés törvényi feltételeinek megvalósulása esetén a rendőr az érintett személyére tekintet nélkül – bárkivel szemben – köteles eljárni. A rendőri intézkedés során fajra, nemre, vallásra, politikai meggyőződésre vagy más hasonló tulajdonságra, helyzetre tekintettel különbséget tenni nem szabad, e minőség a rendőri intézkedés megtételének vagy elmulasztásának alapja nem lehet.

A fenti jogszabályhelyen rögzített részhajlásmentes intézkedés kötelezettsége magában foglalja, hogy a rendőri fellépés az érintettel szemben nem lehet hátrányosabb (vagy előnyösebb) pusztán azért, mert személye a rendőr számára ellenszenves (vagy rokonszenves). Vizsgálata során a Testület az intézkedés valamennyi körülményét mérlegelve értékeli, hogy felmerül-e olyan körülmény, amely alátámasztja a panaszos azon kifogását, hogy reánézve az intézkedés megfelelő indokok nélkül volt hátrányosabb, mint másra.

A Testület a *114/2019. (IV. 4.) számú állásfoglalás* alapjául szolgáló ügyben egy hagyatéki ügygel kapcsolatos jogvitát vizsgált, amelyben az egyik oldalon az intézkedő rendőrökkel azonos kapitányság állományában tartozó személy és családtagjai, másik oldalon pedig a néhaival korábban tartási szerződést kötött gondok állt.

A rendőri jelentések és a panaszosi előadás abban megegyezik, hogy telefonos bejelentés érkezett a rendőrkapitányságra egy ingatlanmal kapcsolatos. A bejelentés tartalma a Testület álláspontja szerint felvetette annak a gyanúját, hogy a felek valamelyike a magánlaksértés szabálysértését követi el, tehát a bejelentésben ismertetett esemény nyilvánvalóan olyannak volt tekinthető, amely az Rtv. 13. §-a értelmében rendőri beavatkozást tett szükségessé, intézkedési kötelezettséget keletkeztetett.

A Testületnek ezt követően abban kellett állást foglalnia, hogy az intézkedési és a segítségnyújtási kötelezettségét a rendőrség jelen esetben megfelelően teljesítette-e. A rendőri jelentések szerint miután a helyszínen megjelentek és meghallgatták a bejelentőket, akik magukat a néhai hozzátartozójának vallották, majd lementek a panaszoshoz, aki csak egy illetékkiszabásról szóló határozatot, illetve egy tartási szerződést tudott felmutatni. A rendőrök tulajdoni lap hiányában nem tudtak meggyőződni a tulajdonjogáról, ezért tájékoztatták, hogy a hozzátartozókat be kell engedni az ingatlanba, mert joguk van oda bemenni. A gondnok a rendőröknek akarta azt átadni, de ő mondták neki a rendőrök, hogy nem vehetik át. Elmondták, hogy ők nem dönthetnek a tulajdonjog kérdésében, és hogy a benti tárgyakkal kapcsolatban egyezzenek meg. Miután a panaszos beengedte a bejelentőket, a rendőrök elhagyták a helyszínt.

A jelen helyzetben tehát egy meglehetősen komplex jogi problémát kellett a rendőröknek a helyszínen felmérni. Egyrészt több személy jelent meg a helyszínen, akik a korábban a lakásban lakó néhai B. I.-né hozzátartozóinak mondták magukat, másrészt a tartási szerződés

alapján a lakás tulajdonosaként fellépő gondnok. Ugyanakkor, ha a komplex jogi helyzet teljes feltárása nem is, az azonban elvárható volt a rendőröktől, hogy a tényeket a helyszínen minél alaposabban próbálják meg feltárni, különös figyelemmel, hogy a helyszínen kötelesek megadni a hatáskörökkel, illetve az esetleges szabálysértésekkel, bűncselekményekkel kapcsolatos jogi tájékoztatást a feleknek.

A rendelkezésre álló iratok szerint e tekintetben az intézkedő rendőrök többszörösen mulasztottak. Egyrészt az iratokból nem tűnik ki, hogy bármilyen módon ellenőrizték volna, hogy a néhai B. I.-né és a bejelentők bármilyen rokoni kapcsolatban állnak-e, önmagában a vezetőknév azonossága nem elegendő ehhez. Másrészt az egyszerű állampolgártól is elvárható, nem hogy a jogalkalmazótól, hogy tisztában legyen azzal, hogy önmagában a hozzátartozó minőség nem alapozza meg az öröklést, a hagyaték tulajdonjogának az átszállását [mivel pl. a törvényes öröklés oldalág esetében (nagynéniként jelölték meg a néhait) egyrészt egyébként is korlátozott, másrészt nem lehet kizárni, hogy ne lenne az oldalágat megelőző egyenes ági rokon, harmadrészt az örökgyógyó még életében számos módon rendelkezhetett az ingóságai tekintetében, negyedrészt bizonyos összeghatár felett kötelező a hagyatéki eljárás lefolytatása az ingóságok tekintetében is]. Ennélfogva a rendőröknek az a tájékoztatása, hogy a hozzátartozóknak joguk van az ingóságokhoz, nyilvánvalóan téves, pontatlan és akár károkozásra is alkalmas.

Továbbá noha az előadások ellentmondásosak a tekintetben, hogy a rendőrök felszólították-e a panaszoszt a kulcs átadására, az mindenképpen megállapítható, hogy a kulcsátadására a bejelentőknek a téves rendőri tájékoztatás hatására került sor.

Egyúttal megjegyzi a Testület, hogy a jelentéshez csatolt tartási szerződés teljes bizonyító erejű magánokirat, így ellentétes bizonyításig teljes bizonyító erővel bizonyítja, hogy az okirat aláírója az abban foglalt nyilatkozatot megtette, illetve elfogadta vagy magára kötelezőnek ismerte el. Emiatt tehát önmagában is (de a vagyonszerzési illetéket megállapító, közokiratnak minősülő határozattal együtt pedig még inkább) alkalmas volt a tulajdonjog igazolására, a tulajdoni lap másolata nélkül is. Ekörben szintén téves volt a rendőrök tájékoztatása a felek felé.

A rendelkezésre álló információk alapján a Testület álláspontja szerint a rendőrök nem eleget tettek sem a tények helyszíni feltárására vonatkozó intézkedési kötelezettségüknek, sem pedig az Rtv. 24. §-ában előírt tájékoztatási kötelezettségüknek, ezért ennek kapcsán sérült a panaszos tisztességes eljáráshoz való joga, illetve a tulajdonhoz való joga.

Tekintettel arra, hogy a panaszos utalt rá a beadványában, hogy a történetek alakulásában szerepet játszhatott, hogy az egyik bejelentő rendőrként dolgozik, a Testület indokoltnak látta a részrehajlás követelményének teljesülése tekintetében is lefolytatni a vizsgálatot.

A rendőri fellépés a törvényi követelmény értelmében az érintettel szemben nem lehet hátrányosabb (vagy előnyösebb) pusztán azért, mert személye a rendőr számára ellenszenves (vagy rokonszenves).

Az intézkedő rendőr úgy nyilatkozott jelentésében, hogy már előre jelezték felé, hogy ne lepődjön meg, ha a helyszínre ér, mert ismerős lesz a bejelentő, illetve előadta, hogy valóban ismeri az egyik bejelentőt, akik a közlekedési osztályon dolgozik.

A Testület a fentiekben már kifejtette, hogy míg az intézkedő rendőr az egyik féltől (a rendőrtől és a két társától) minden további bizonyíték nélkül elfogadta, hogy a néhai rokonai, sőt várományi örökösei, addig a másik féltől a teljes bizonyító erejű magánokirat, illetve a hivatalos irat ellenére sem fogadta el, hogy bizonyosan az ingatlan tulajdonosa.

Mindezek alapján, illetve az intézkedés során tapasztalható egyéb pontatlanságok és szabálytalanságok alapján a Testületben az a meggyőződés alakult ki, hogy az intézkedés nem felelt meg a részrehajlás-mentesség követelményének. Erre tekintettel a Testület álláspontja szerint sérült a panaszos tisztességes eljáráshoz való joga és a diszkriminációmentesség tilalma.

1.5. Arányosság követelménye

15. § (1) A rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával.

(2) Több lehetséges és alkalmas rendőri intézkedés, illetőleg kényszerítő eszköz közül azt kell választani, amely az eredményesség biztosítása mellett az intézkedéssel érintettre a legkisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással jár.

Az arányosság 15. §-ában foglalt követelményének teljesülését 2019-ben is számos megközelítésben vizsgálta a Testület. Ugyanakkor megjegyzendő, hogy mivel ez az előírás általános kötelezettséget teremt a rendőrség részére, ennek a kötelezettségnek a megvalósulását jellemzően nem önmagában vizsgálja a Testület, hanem mindig valamely egyéb intézkedés (például az előállítás jogalapja, annak időtartamának arányossága) vizsgálatánál merül fel mögöttes szabályként.

Például a Testület *188/2019. (VI.13.) állásfoglalásában* úgy döntött, hogy a majdnem három órányi holtidő nem felel meg az Rtv. 15. §-ában meghatározottaknak, így a panaszosnak indokolatlanul, szükségtelenül és aránytalanul hosszú ideig kellett a rendőrkapitányságon tartózkodnia az első előállítása során. Erre figyelemmel a Testület álláspontja szerint a panaszos első előállításának időtartama nem felelt meg az arányosság követelményének, így a rendőrkapitányság súlyosan sértette a panaszos személyes szabadsághoz fűződő alapvető jogát.

1.6. Jogok korlátozásának a lehetősége

17. § (1) A rendőrség a feladatának ellátása során a testi épséghez, a személyi szabadsághoz, a magánlakás, a magántitok és a levéltitok sérthetetlenségéhez, a személyes adatokhoz, valamint a tulajdonhoz fűződő jogokat a törvényben foglaltak szerint korlátozhatja.

A *148/2019. (V. 9.) számú állásfoglalás*ban a Testület a panaszos személyes adatok védelméhez, illetve a tisztességes eljáráshoz való alapvető jogának csekély fokú sérelmét állapította meg abban a panaszügyben, amikor is a rendőrök észlelték, hogy a panaszos kézben tartott mobiltelevont használt járművezetés közben. A Testület megítélése szerint a jogellenes cselekmény rendőrök általi észlelése miatt a panaszos megállítása, igazoltatása jogszerűen és indokoltan történt. A panaszos mobiltelefonjának IMEI száma elkérésével összefüggésben ugyanakkor a Testület az alábbiakra hívta fel a figyelmet. Bizonyos rendőri intézkedések foganatosítása során (pl. lopás, kábítószeres bűncselekmények esetében)

lehetősége van a rendőrségnek arra, hogy az intézkedés alá vont személy hozzájárulása nélkül megismerje és kezelje a rendőrségi intézkedés foganatosításához szükséges személyes adatokat, egyéb esetekben azonban az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény szerint a panaszos hozzájárulása nélkül az intézkedő rendőr nem ismerheti meg, és nem kezelheti a személyes adatokat. Jelen esetben a személyes adat megismerése és kezelése szükségtelen volt a konkrét rendőrségi feladat ellátásához (közlekedési szabálysértés miatti eljáráshoz). A Testület azt állapította meg, hogy csekély mértékben sérült a panaszos személyes adatok védelméhez, illetve a tisztességes eljáráshoz való alapvető joga.

A Testület a 172/2019. (VI. 13.) sz. állásfoglalásban ugyanezen álláspontra jutott, amikor is a rendőrök szintén azt észlelték, hogy a panaszt előterjesztő állampolgár közlekedési szabálysértést valósított meg. A konkrét esetben – tekintettel arra, hogy a rendőrség nem jelölte meg az, hogy fokozott ellenőrzés keretében szükséges volt a telefon ellenőrzése – szükségtelen volt az IMEI szám rögzítése. A hivatkozott közlekedési szabálysértés miatt indult szabálysértési eljárás során a mobiltelefonszám rögzítése elegendő lett volna, a mobilkészülék IMEI számának ismerete nem volt szükséges (az IMEI szám alapján nem lehet a mobiltelefonszámot megállapítani.)

1.7. Szolgálati fellépés

20. § (1) A rendőrt az intézkedés során

a) az egyenruhája és azon elhelyezett azonosító jelvénye vagy

b) szolgálati igazolványa és azonosító jelvénye igazolja.

(2) A rendőr az intézkedés megkezdése előtt - ha az a rendőri intézkedés eredményességét veszélyezteti, az intézkedés befejezésekor - köteles nevét, azonosító számát, valamint az intézkedés tényét és célját szóban közölni. Az V. és VI. fejezetben foglalt intézkedések, illetve kényszerítő eszközök alkalmazását követően a rendőr köteles az intézkedés alá vont személyt tájékoztatni az e törvény szerinti panasz lehetőségéről és előterjesztésére nyitva álló határidőről.

(3) A rendőr köteles - ha az a rendőri intézkedés eredményességét nem veszélyezteti - intézkedése megkezdése előtt szolgálati igazolványát vagy azonosító jelvényét felmutatni. Ha a rendőr szolgálati igazolványának vagy azonosító jelvényének felmutatása az intézkedés megkezdése előtt veszélyeztetné az intézkedés eredményességét, úgy azt az intézkedés befejezésekor köteles felmutatni.

(4) Ha a rendőr egyenruhát visel, de az intézkedés során azonosító jelvénye nem látható, vagy azt nem viseli, akkor a ruházatán azonosító jelvényének számát jól láthatóan fel kell tüntetni.

Az Rtv. 20. §-ának (2) bekezdése szerint a rendőr az intézkedés megkezdése előtt köteles nevét, azonosító számát, illetve az intézkedés tényét és célját szóban közölni. Ez alól egyetlen eset képez kivételt, nevezetesen, ha ez a rendőri intézkedés eredményességét veszélyezteti; ebben az esetben ugyanis az intézkedés befejezésekor kell az igazolására szolgáló lépéseket megtenni. A rendőri intézkedés alakításait tovább részletezik a Szolgálati Szabályzat 5. §-ának (1) és (2) bekezdései. A hivatkozott jogszabályhelyek szerint az intézkedést a rendőr –

az Rtv. 20. §-a (2) bekezdésének első mondatában meghatározottak közlését megelőzően – a napszaknak megfelelő köszönéssel, az intézkedés alá vont nemének, életkorának megfelelő megszólítással, ha a rendőr egyenruhát visel, tisztelegéssel kezdi meg. A polgári ruhában intézkedő rendőr az intézkedés megkezdése előtt szolgálati igazolványát és azonosító jelvényét felmutatja. A rendőri intézkedés eredményességének veszélyeztetésére figyelemmel a fentiek intézkedés megkezdését megelőző közlése – akkor mellőzhető, ha az ott meghatározott információk előzetes közlése, valamint a szolgálati igazolvány és az azonosító jelvény felmutatása az intézkedés megtételét lehetetlenné teszi, vagy annak eredményességét aránytalan mértékben veszélyezteti.

Amint azt a Testület korábbi éveken is számos állásfoglalásában kifejtette, az Rtv. 20. §-ában rögzített követelmények azért bírnak különös jelentőséggel az intézkedés alá vont személy jogérvényesítési képessége szempontjából, mert csak abban az esetben gyakorolható érdemben a panasztételi jog, ha az intézkedéssel érintett személy az intézkedés okára, alapjára és az intézkedést foganatosító személy kilétére nézve birtokában van a valós és releváns információknak. Ezek hiányában ugyanis nincs azzal tisztában, hogy ki ellen kell benyújtani a panaszát, nem tudja megfelelően megítélni a vele szemben foganatosított intézkedés jogszerűségét és nem tud adott esetben hatékonyan érvelni az intézkedés jogszerűsége ellen sem. Ezeket a szabályokat, amelyek lehetővé teszik az intézkedő rendőr azonosítását, illetve a panaszjog gyakorlását, a Testület gyakorlatában garanciális jelentőségűnek tartja – elsősorban a közhatalom gyakorlásának megfelelő kontrolljára és az Alaptörvény XXIV. cikkében biztosított tisztességes eljáráshoz fűződő és XXVIII. cikkében biztosított jogorvoslathoz való jogra tekintettel.

A szolgálati fellépés módja a Testület megállapítása szerint több ízben vagy nem az előírások szerint történt, vagy hiányoztak az intézkedések kötelező formai elemei, ami miatt a Testület a tisztességes eljáráshoz való jog – általában csekély fokú – sérelmét állapította meg. Rendkívül általánosnak mondható az a jelenség, hogy a rendőrök intézkedéskor nem közlik a nevüket, azonosító számukat, nem mutatják fel a jelvényüket és nem közlik – gyakran kérésre sem – az intézkedésük tényét, célját, jogalapját.

Sajnos az ilyen jellegű kifogások kapcsán is elmondhatóak az Rtv. 2. §-ánál kifejtettek, azaz, hogy a Testület a legtöbb esetben nehéz helyzetben van, mivel ezeket a körülményeket az ügyek többségében nehéz rekonstruálni még felvilágosítás-kéréssel is. Egyrészt ez egy szóban teljesítendő kötelezettség a rendőr részéről, másrészt a kifogásolt intézkedéseknél jellemzően csak az intézkedő rendőr és az intézkedés alá vont panaszos van jelen, akiknek az elmondásai többnyire teljesen ellentétben állnak egymással, egyéb, az ellentmondás feloldását lehetővé tévő bizonyíték e tekintetben is ritkán áll a Testület rendelkezésére.

A Testület korábban már több állásfoglalásában azt is kifejtette, hogy amennyiben az intézkedés megkezdése előtt az Rtv. 20. §-ának (2) bekezdése által megkívánt közlés teljesítése valamilyen okból veszélyezteti az intézkedés eredményességét, akkor ebben az esetben a rendőröknek a foganatosított intézkedés befejezésekor kell (kellett volna) eleget tenniük a tájékoztatási kötelezettségüknek. A rendőrök jelentései azonban ilyen eredményességet veszélyeztető körülményről általában nem adtak számot. Fentieknek megfelelően a Testület az alapjogsértés vizsgálata során azon tényből indult ki, hogy a

rendőrök nem mutatkoztak be, és nem azonosították magukat. Mindezek alapján a Testület arra a megállapításra jutott, hogy a rendőrök bemutatkozására, azonosítására, valamint az intézkedés tényének közlésére vonatkozó, rendőrség által nem cáfolt panaszosi kifogások kapcsán sérült a panaszos tisztességes eljáráshoz fűződő alapvető joga. Az intézkedés céljának közlésével kapcsolatban a Testület a panaszosi és rendőri állítások közt húzódó ellentétet feloldani nem tudta, ezért e tekintetben a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogának sérelme nem volt megállapítható. A Testület több állásfoglalásában is kifejtette, hogy egyrészt csak abban az esetben gyakorolható érdemben a panasztétel joga, ha az intézkedéssel érintett személlyel/kényszerítő eszköz elszenvedőjével annak okát olyan részletességgel közlik, ami alapján megfelelően meg tudja ítélni a vele szemben foganatosított intézkedés jogszerűségét; másrészt pedig a panasz lehetőségére való figyelemfelhívás a Testület eljárásáról való tájékoztatást is magába kell, hogy foglalja.

A Testület a fentebb említett, *106/2019. (IV. 4.) számú állásfoglalásának* alapul fekvő tényállása szerint a panaszos – aki huzamosabb ideje nem tudott kiskorú gyermeke hollétéről, mivel a gyermek édesanyja nem biztosította a kapcsolattartást – azért hívta fel a segélyhívó számot, hogy rendőrök menjenek a helyszínre és dokumentálják azt, hogy eredménytelen volt a panaszos próbálkozása a kapcsolatfelvételre. A BRFK TIK ügyelete a panaszos többszöri kérése ellenére, sem mutatkozott be, nem közölte jelvéyszámát. A rendőrség a panasz ezen részével összefüggésben úgy nyilatkozott, hogy „nem tekinthető alapjogi sérelmet okozó mulasztásnak a bemutatkozás elmaradása abban az esetben, ha a kapcsolatfelvétel során a személy beazonosíthatóvá válik”, „... a név és jelvéyszám közlése ez esetben nem releváns, hiszen a jogérvényesítéshez szükséges információk a rögzített telefonvonalak és az informatikai bejelentkezések egyedisége során beazonosíthatóvá válnak.” Maga a rendőr pedig azt közölte a panaszossal: ha intézkedést kezdeményez vele szemben, akkor kell csak bemutatkoznia, de akkor ő is elkéri a panaszos igazolványát. A Testület kimondta: téves az a rendőri álláspont, ha a rendőr intézkedést kezdeményez az állampolgárral szemben, akkor lenne köteles bemutatkozni, de akkor el is kéri az érintett személyazonosító igazolványát. Amennyiben nincs az intézkedés eredményességét veszélyeztető körülmény, úgy az intézkedés kezdete előtt kell eleget tenni a törvény által előírt azonosításra vonatkozó kötelezettségnek. Jelen ügyben történt rendőri intézkedés: a rendőr tájékoztatást adott a panaszosnak, interakcióba került vele. A Testület megállapítása szerint a rendőr nem tett eleget az azonosításra vonatkozó kötelezettségének, azonban a panaszos rendelkezett a rendőr beazonosításához szükséges adatokkal (megjegyezte a telefonbeszélgetés időpontját), illetve a rendőrség biztosította a felvételek alapján a jogérvényesítéshez szükséges információkat, ezért a tisztességes eljáráshoz való joga csak csekély mértékben szenvedett sérelmet.

A *108/2019. (IV. 4.) sz. állásfoglalás* alapjául szolgáló tényállás szerint a rendőrök közlekedésrendészeti feladatuk ellátása során állították meg a panaszost, akinél közúti szabályszegéseket (az előzés, illetve a jármű kivilágítása szabályainak megsértését). A Testület a panaszos megállítást, intézkedés alá vonását és igazoltatását jogszerűnek és indokoltnak ítélte meg, azonban azt a körülményt, hogy a rendőrök azt a tájékoztatást adták a panaszosnak: amennyiben az intézkedéssel kapcsolatban panaszt kíván tenni, azt bármelyik rendőri szervnél 8 napon, illetve a Testületnél 20 napon belül megteheti, jogsértőnek minősítette. Tekintettel arra, hogy a panaszos határidőben terjesztette elő panaszát a Testülethez, a tisztességes eljáráshoz való jogának csekély mértékű sérelméről döntött. A

panaszos azonban sérelmezte azt is, hogy a helyszínen a rendőrök nem adtak az **Rtv. 24. §-a** szerint megfelelő tájékoztatást a helyszíni bírság kiszabása, illetve a feljelentés alapján lefolytatandó szabálysértési eljárás közti különbségről. Az intézkedő rendőr a helyszíni bírság lehetőségét azért nem ajánlotta fel, mivel halmazati elkövetés valósult meg. Ezzel összefüggésben a Testület rámutatott: jogszabály nem zárja ki a helyszíni bírság kiszabásának lehetőségét két szabálysértés elkövetése esetén sem, ezért a rendőri tájékoztatás nem volt jogszerű, ami által (csekély mértékben) sérült a panaszos tisztességes eljáráshoz való joga.

Az 154/2019. (V. 9.) számú állásfoglalásban vizsgált ügyben a panaszos egy politikai rendezvény közelében tartózkodott, amikor több rendőr intézkedés alá vonta, a panaszos többek között sérelmezte, hogy a rendőrök az intézkedés során nem tudták megjelölni az intézkedés jogalapját, az intézkedés okát.

A rendőri jelentések szerint rendőri intézkedést, a napszaknak megfelelő köszönéssel kezdte, majd az intézkedés alá vont személyeknek megadta a nevét, jelvényszámát, szolgálati helyét, közölte velük, hogy intézkedés alá vonja őket, valamint azt is, hogy az intézkedés célja a személyazonosságuk megállapítása, a TEK felkérésére az Rtv.7.§ alapján. Ekkor az igazoltatott személyek elővették mobiltelefon készülékeiket, mondván, innentől rögzítik a rendőri intézkedést. Továbbá megkértek, hogy ismételve mondja el az eddig elhangzottakat. Ennek a kérésnek is eleget tett, majd folytatta a megkezdett intézkedést és felszólítottam őket a személyi okmányaik átadására.

A videóanyagból látszik, hogy a rendőr valamikor korábban már azonosította magát, de a panaszos kérésére azt nem ismétli meg. A panaszos tájékoztatást kér arról, hogy mi indokolta a vele szembeni igazoltatást, bűncselekményt vagy szabálysértést követett-e el. Kéri, hogy a rendőr jelölje meg a jogalapot. Az intézkedő rendőr először a társszerv kérésére hivatkozik, majd bűnüldözési, szabálysértési és migrációs érdekre. Majd a vitát lezárja azzal, hogy „ez nem a jogi ki mit tud” és felhívja a panaszos figyelmét arra, hogy amennyiben nem igazolja magát szabálysértést követ el.

A rendőr az Rtv. 20.§ alapján csak az intézkedés tényét és a célját köteles megjelölni, ugyanakkor az Rtv. 24.§ a rendőr kötelezettségévé teszi, hogy a szükséges felvilágosítást megadja a hozzáfordulónak. Mindezek alapján a Testület álláspontja szerint a rendőrtől elvárható lett volna, hogy meg tudja mondani, hogy mi indokolta az intézkedést, és mi az intézkedés jogalapja (A szöveg kontextusból kiderül, hogy a panaszos inkább az intézkedés okát, mint a jogalapját szeretné tudni.) Ez a felvétel tanúsága szerint nem történt meg megfelelően. A Testület már több esetben kifejtette, hogy nem csupán a közlés elmaradása, hanem a túl sok, felesleges és nem releváns információ is sérelmet okoz (ld. pl. ha a bilincselés okaként valamennyi – de valójában nem releváns -- bilincselési okot meghivatkozza a rendőrség). Mindezek alapján a Testület úgy foglalt állást, hogy sérült a panaszos tisztességes eljáráshoz való joga.

1.9. Segítségnyújtási és tájékoztatási kötelezettség

24. § (1) A rendőr köteles a feladatkörébe tartozó segítséget, illetőleg a hozzáfordulónak a tőle elvárható felvilágosítást megadni.

(2) A magánérdekek védelme e törvény alapján csak akkor tartozik a rendőrség hatáskörébe, ha a törvényes védelem az adott körülmények között más módon nem biztosítható, vagy ha a rendőri segítség nélkül a jog érvényesíthetősége meghiúsulna vagy számottevően megnehezülne.

(3) A segítségnyújtás csak halaszthatatlan szolgálati érdekből tagadható meg, közvetlen életveszély esetén csak akkor, ha a segítségnyújtás miatt több ember élete kerülne közvetlen veszélybe.

(4) A rendőrt a jogainak érvényesítése végett bárki felkérheti más személy igazoltatására. Ha az igazoltatást kérő valószínűsíti, hogy az igazoltatáshoz jogos érdeke fűződik, és a személyazonosságát igazolja, a rendőr a kérést teljesíti. Az igazoltatott adatait - a 24/A. § (1) bekezdésében foglaltakat kivéve - a rendőrkapitányság adja ki az igazoltatást kérőnek, ha az adatokhoz fűződő jogosultságát hitelt érdemlően igazolja.

(5) Ha az igazoltatást kérő az igazoltatást követő 8 napon belül az adatok kiadását nem kéri, vagy a jogosultságát nem igazolja, az igazoltatottnak a (4) bekezdés alapján felvett adatait meg kell semmisíteni.

(6) Az adatok kiadásáról az igazoltatott személyt írásban értesíteni kell. Az értesítésben közölni kell az igazoltatást kérő igényének indokait. Ha az igazoltatott kéri, az igazoltatást kérő személyazonosító adatait vele közölni kell.

A 199/2019. (VII. 15.) sz. állásfoglalás tényállása szerint a panaszos amiatt hívta fel több ízben a segélyhívó számot, mert lakásukhoz közeli építkezéssel nagy zajjal járó tevékenységet folytattak egy hétvégi időpontban (amikor is a helyi önkormányzati rendelet szerint tilos ilyen tevékenységet folytatni). A kitérő rendőrök adatgyűjtést végeztek: az építésvezetőt meghallgatták, majd pedig telefonon az építkezés vállalkozójával beszéltek. Ugyanakkor nem győződtek meg arról, hogy az említett építkezés rendelkezik-e a szükséges dokumentummal (jegyzői engedéllyel), mivel az nem volt ott az intézkedés helyén és idején, illetve azt az építési vállalkozó sem vitte a helyszínre. A Testület úgy ítélte meg, hogy a rendőrség csak részben tett eleget tett intézkedési kötelezettségének: a rendőrök hiányosan végezték el az adatgyűjtést, ami alapján nem zárták ki a jogsértés lehetőségét, ami által sérült a panaszos tisztességes eljáráshoz, illetve az otthon tiszteletben tartásához való joga.

2. Rendőri intézkedések

2.1. Igazoltatás

29. § (1) A rendőr a feladata ellátása során

a) igazoltathatja azt, akinek a személyazonosságát a közrend, a közbiztonság védelme érdekében, bűnmegelőzési vagy bűnüldözési célból, a tartózkodása jogszerűségének megállapítása céljából, közlekedésrendészeti ellenőrzés során, továbbá az igazoltatott vagy más természetes, illetve jogi személy és egyéb szervezet jogainak védelme érdekében kell megállapítani,

b) az igazoltatott személyt lakcímének, tartózkodási helyének - az igazoltatott választása szerint - a lakcímet igazoló hatósági igazolvánnyal vagy más alkalmas dokumentummal történő igazolására, vagy a lakcímre, tartózkodási helyre vonatkozó nyilatkozattételre kérheti fel, valamint

c) amennyiben a 24/A. § (1) bekezdésében meghatározott személy felkérése alapján igazoltat, úgy az igazoltatott személyt a b) pontban megjelölt adatok igazolására, vagy ezen adatokra vonatkozó nyilatkozattételre kéri fel.

(2) Az igazoltatott köteles a személyazonosító adatait hitelt érdemlően igazolni. A személyazonosságot - a személyazonosító igazolványon túl - minden olyan hatósági igazolvány igazolja, amely tartalmazza a személyazonosításhoz szükséges adatokat. Az igazoltatott kizárólag ezen okmányok egyikének bemutatására kötelezhető. A rendőr más jelen lévő, ismert személyazonosságú személy közlését is elfogadhatja igazolásként.

(3) Ha további intézkedéshez, eljáráshoz szükséges, vagy egyéb körülmények ezt indokolják, az igazoltatás során rögzíteni kell az igazoltatott személyazonosító adatait, az igazolvány sorozatát és számát, az igazoltatás helyét, idejét és okát, valamint - az (1) bekezdés b) pontjában meghatározott felkérés teljesítése esetén - az igazoltatott személy lakóhelyét, tartózkodási helyét.

(4) A személyazonosság igazolásának megtagadása esetén az igazoltatott a személyazonosság megállapítása céljából feltartóztatható, a személyazonosság megállapításának sikertelensége esetén előállítható, ha a személyazonosítás megállapítása más módon nem biztosítható, a személyazonosság megállapítása céljából az igazoltatottól ujjnyomat vehető, az igazoltatotról fényképfelvétel készíthető, továbbá a külső testi jegyek észlelés és mérés alapján rögzíthetők.

(5) A igazoltatás vagy a személyazonosság megállapításának sikertelensége esetén az előállítás csak a személyazonosság megállapításához szükséges ideig tarthat.

(6) * A rendőr az igazoltatott személy ruházatát, járművét átvizsgálhatja, ha azt a személyazonosság megállapítása, a közrendet, a közbiztonságot fenyegető veszély elhárítása, bűncselekmény vagy szabálysértés gyanúja szükségessé teszi.

(7) Az igazoltatás során rögzített adatokat - kivéve, ha ezek büntető- vagy szabálysértési eljárásban kerülnek felhasználásra - az intézkedés befejezését követő százyolcvanadik napon meg kell semmisíteni. Ez a rendelkezés nem vonatkozik a 24. § (4) bekezdése szerinti igazoltatás során rögzített adatok 24. § (5) bekezdésében meghatározott törlési idejére.

(8) E § alkalmazásában személyazonosító adaton az érintett személy nevét, születési helyét, születési idejét és anyja születési családi és utónevét kell érteni.

29/A. § (1) Ha az igazoltatott személyazonossága a 29. § (2) bekezdése alapján nem állapítható meg, - a 29. § (4) bekezdésében meghatározottakon túl - a 2004/512/EK tanácsi határozattal létrehozott vízuminformációs rendszerben (a továbbiakban: Vízuminformációs Rendszer) tárolt adatokkal történő összevetés céljából a vízuminformációs rendszerről (VIS) és a rövid távú tartózkodásra jogosító vízumokra vonatkozó adatok tagállamok közötti cseréjéről (VIS-rendelet) szóló, 2008. július 9-i 767/2008/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (a továbbiakban: VIS rendelet) 20. cikke alapján történő ellenőrzés céljából az igazoltatottól ujjnyomat vehető.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott célből rögzített ujjnyomat-adat - a 29. § (7) bekezdésétől eltérően - kizárólag a VIS rendelet 20. cikke szerinti keresés elvégzéséhez, annak befejezéséig kezelhető, ezt követően haladéktalanul törölni kell.

A Testület 92/2019. (II. 28.) sz. állásfoglalásában az ügy összes körülményének gondos vizsgálatát követően arra az álláspontra helyezkedett, hogy a panaszos igazoltatása nem volt indokolt. A rendőri intézkedés célja a rendőrségi álláspont szerint a konfliktus rendezése volt,

melyre a körzeti megbízotti feladatkör speciális jellege miatt került sor. A panaszossal szemben azonban nem merült fel jogellenes cselekmény elkövetésének gyanúja, pusztán a szomszédi vita elsimítása érdekében merült fel annak szükségessége, hogy a panaszos arrébb álljon gépjárművével, azonban ezt a panaszos megtagadta. A Testület elfogadta a panaszosi álláspontot, mely szerint az intézkedők retorziós céllal igazoltatták őt, mivel kezdetben nem volt hajlandó átállni autójával, tehát megtagadta a rendőri kérés teljesítését. A retorziós jelleget támasztja alá az a tény is, hogy a panaszossal való interakció kezdetén a rendőrök nem tartották indokoltnak az igazoltatást, anélkül kérték meg az autóval való arrébbállásra, hogy az adatbázisban ellenőrizték volna, hogy a panaszos a gépjármű tulajdonosa. Csak amikor ezt megtagadta, akkor került sor az igazoltatás foganatosítására.

A Testület véleménye szerint a fent leírt szituáció alapján az Rtv. 29. § (1) a) pontjában rögzített egyik igazoltatási ok sem állt fent, nem volt olyan körülmény, amely alapul szolgálhatott az igazoltatás indokául. Ezért a Testület megállapította, hogy a panaszos igazoltatása jogalap nélkül történt, ami miatt a Testület indokoltnak tartotta megállapítani a panaszos tisztességes eljáráshoz és személyes adatok védelméhez fűződő jogának sérelmét.

A 244/2019. (IX. 19.) számú állásfoglalás alapjául szolgáló ügyben a panaszos egy korábbi intézkedés kapcsán kívánt szóban panaszt tenni, ám őt a rendőrségen igazoltatták. A panaszos álláspontja szerint igazoltatásának oka az ő roma származása volt. A Testület számos korábbi állásfoglalásában felhívta a figyelmet arra, hogy az igazoltatás szigorúan célhoz kötött intézkedés, amelyet minden esetben olyan konkrét tényeknek, körülményeknek kell megalapozniuk, amelyek alapján az eljáró rendőr okkal feltételezheti, hogy az Rtv. 29. §-ának (1) bekezdés a) pontjában taxatív módon meghatározott valamely cél elérése érdekében az igazoltatásra feltétlenül szükség van. A Testület álláspontja szerint egy tény, vagy körülmény akkor teszi szükségessé az igazoltatást, ha az az objektív mérlegelés szerint a mindenkori tudományos és szakmai álláspontok alapján megalapozottan felveti a rendőri fellépés szükségességét. Minden ezzel ellenkező megközelítés kiüresítené a törvényi rendelkezést, és önkényes intézkedésekre adhatna alapot. A rendelkezésre álló rendőrségi iratokból pusztán annyi derül ki, hogy az igazoltatás jogalapja az Rtv. 29. §-ának (1) bekezdés a) pontja volt. A Testület hiába kérdezett rá a panaszos igazoltatásának céljára, arra a rendőrségtől válasz nem érkezett, és arra a rendőrség által megküldött iratok tartalmából sem lehetett következtetni. A Testület gyakorlata szerint, amennyiben a rendőrség a panasz tartalmának megismerését követően nem cáfolja a panaszos állítását (és a rendelkezésre álló információk sem támasztanak kétséget azzal kapcsolatban), valamint – ahol szükséges – nem igazolja intézkedésének célját, úgy a Testület a döntését a panaszos állítására alapozza. A Testület megítélése szerint – a fentiekre tekintettel – az igazoltatás ténye súlyosan sértette az egyenlő bánásmód követelményét, a panaszos tisztességes eljáráshoz való, valamint személyes adatok védelméhez fűződő alapvető jogát.

A fentebb már hivatkozott 154/2019 (V.9.) számú állásfoglalásban a panaszos az igazoltatást is kifogásolta, mivel véleménye szerint csak a budai vár oldalában sétálgatott a társával. Eközben a helyszín közelében politikai rendezvényre került sor. A rendőri jelentések rögzítik, hogy a panaszost a TEK kérésére vonták igazoltatás alá a rendezvény befejezését követően, mert a Várkert Bazárnál a miniszterelnök évértékelője zajlott. A rendőr nem tudott arra

választ adni, hogy mi indokolta az igazoltatást, ő a társszerv kérésére hivatkozott, illetve a jelentésében az Rtv. 7. §-ára. A rendőri átirat pedig már az Rtv. 7/F. §-t említi.

A rendőri jelentések és a rendelkezésre álló felvételen a rendőr az intézkedés jogalapját többféleképpen határozzák meg: társszerv kérése, bűnüldözési, szabálysértési, illetve migrációs cél, Rtv. 7.§, továbbá az átirat hivatkozik Rtv. 7/F.§-ra is. A Testület az igazoltatás jogszerűségét mind a három hivatkozott jogalap vonatkozásában értékelte.

A rendőri iratok nem említenek olyan körülményt vagy adatot, ami alapján a konkrét esetben az Rtv. 29. §-ának bármelyik fordulata alkalmazható lett volna. A jelentések csupán azt rögzítik, hogy a panaszos társával egy adott helyen volt és a TEK-esek kérték, hogy intézkedjenek velük szemben. A rendőrség nem nyilatkozott arról, hogy az intézkedést megelőzően olyan magatartást tanúsított volna a panaszos, amellyel megsértette a közrendet, vagy veszélyeztette volna a közbiztonságot és nem volt gyanúsítható sem bűncselekmény, sem szabálysértés elkövetésével sem. A 29. § három további fordulatának alkalmazása jelen esetben szintén egyértelműen kizárható volt. (Noha a rendőr a helyszínen a bűnüldözési érdeket, a szabálysértési érdeket, illetve a migrációs érdeket jelölte meg.)

A rendőrség ugyan nem hivatkozott rá, de a körülmények miatt a Testület szükségesnek tartja felhívni a figyelmet a 153/2009. (VI. 3.) számú állásfoglalásában rögzített gondolatokra. „Az aktuális kormánnyal egyet nem értők sem zárhatók el attól a lehetőségtől, hogy egy állami ünnepen (illetve annak közelében) való megjelenéssel, és a rendezvényen részt vevő politikusok, közszereplők bírálatával juttassák kifejezésre (ellentétes) nézeteiket. Míg egy a Gytv. szerint bejelentett rendezvény esetén nyilvánvaló, hogy az állami intézményvédelmi kötelezettség keretében a bejelentő által megjeleníteni kívánt véleménynek kell valamiféle elsőbbséget nyújtani, védelmet biztosítani, addig egy állami rendezvényhez ilyen módon kapcsolódó véleménynyilvánítások esetében se a kormányzattal egyetértő, se az azt bíráló nézeteknek nincs primátusa, az állami szervek mindkétféle vélemény kinyilvánítását kötelesek biztosítani.”

A rendőrség által hivatkozott Rtv. 7.§ a Nemzeti Védelmi Szolgálat (továbbiakban: NVSZ) kizárólagos feladatköreit rendezi, a rendelkezésre álló információk alapján az NVSZ nem vett részt az intézkedésben, így ez a rendelkezés nyilvánvalóan nem lehetett az intézkedés jogalapja.

Az átirat hivatkozik az Rtv. 7/F. §-ára. Eszerint az általános rendőri feladatok ellátására létrehozott szerv nyilvántartásaiból a belső bűnmegelőzési és bűnfelderítési feladatokat ellátó és a terrorizmust elhárító szerv - feladatainak teljesítéséhez - a VIII. Fejezet szerint kérhet adatot. Az adattovábbítás jogszerűségéért és pontosságáért az a szerv felel, amelyik az adatot továbbította. Ha az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv, a terrorizmust elhárító szerv vagy a belső bűnmegelőzési és bűnfelderítési feladatokat ellátó szerv feladatellátása során hatáskörébe nem tartozó bűncselekményre utaló, vagy személyi védelem ellátásával, Védelmi Program előkészítésével és végrehajtásával, illetve személyvédelmi és létesítménybiztosítási feladattal összefüggő információ birtokába jut, azt haladéktalanul köteles átadni a hatáskörrel rendelkező szervnek. A terrorizmust elhárító szerv nem köteles az információt átadni, ha azzal veszélyeztetné a 7/E. § (1) bekezdés a) pont ad) alpontjában, valamint e) pontjában meghatározott feladata ellátását.

A fent hivatkozott szakasz az egyes rendvédelmi szervek egymás közötti adatáramlásának biztosításáról szól, ennél fogva szintén nem lehet önmagában az igazoltatás jogalapja, hiszen a rendőrség csak olyan adatot közölhet a TEK-vel, NVSZ-szel, amelyet az Rtv-ben megjelölt

intézkedések során, az ahhoz tartozó feltételt rendszert betartva, szabályszerűen szerzett meg. Tehát mindez a jelen esetben azt jelenti, hogy az igazoltatáshoz szükséges lett volna az Rtv. 29.§-ban vagy a 30.§-ban (fokozott ellenőrzés) megjelölt körülmények bármelyikének fennállta ahhoz, hogy aztán az így megszerzett adatot, a rendőrség közölhesse a TEK-kel.

A jelen esetben a rendőrség ilyen körülményt pedig nem igazolt, így az igazoltatáshoz szükséges jogalap hiányzott.

Megjegyzi továbbá a Testület, hogy a védett személyek személyvédelmi feladatait a miniszterelnök esetében a TEK látja el. A rendelkezésre álló videóanyagon a háttérbeszélgetésből, illetve a felvétel látható egyéb emberek jelenlétéből megállapítható, hogy a panaszos és társa olyan területen van, amelyet nem zártak le a rendőrök, így oda szabadon bemehettek. (Tehát a Rondella felőli oldalon nem volt zárás.) Utóbb a r. alezredek jelentésében ugyan hivatkozik arra, hogy az intézkedéssel érintett személyek pont a gépjárművek számára fenntartott kijárat felett tartózkodtak, veszélyeztetve a védett személy mozgását, de ez a kijelentés az intézkedés során a részéről nem hangzik el.

Az Rtv. 46.§ szerint a rendőrség, valamint a rendőr a védett személy biztonsága érdekében a 13. és a 30. §-ban meghatározottakon túlmenően *a)* útvonalat, közterületet a forgalom elől elzárhat, a forgalmat korlátozhatja, *b)* nyilvános és közforgalmú intézmények működését korlátozhatja, *c)* magánlakásba - külön írásos utasítás birtokában - ellenőrzés, a helyszín megfigyelése és biztosítása céljából beléphet, és ott tartózkodhat, *d)* területet lezárhat, és megakadályozhatja, hogy oda bárki belépjen vagy onnan távozzék, illetőleg az ott tartózkodókat távozásra kötelezheti.

A fenti szakasz tehát jogalapként szolgálhatott volna az intézkedésre (lezárt területen történő igazoltatásra), azonban egyrészt a rendőrség nem igazolta, hogy lezárt területről lenne szó, másrészt a rendőrség részéről erre a jogalapra nem hivatkoztak sem az intézkedéskor a helyszínen, sem a későbbi iratokban, ezért a Testület a gyakorlata alapján ezt nem tudta figyelembe venni.

Megjegyzi továbbá a Testület, figyelemmel az arányosság követelményére is, hogy amennyiben a rendőri intézkedés célja az volt, hogy a gépkocsik haladását biztosítani tudja (bár a felvétel alapján úgy tűnik, hogy ekkor már távozott a konvoj), akkor elegendő lett volna a panaszosokat igazoltatás helyett megkérni, hogy álljanak feljebb, vagy hagyják el az út körzetét, ha már a fizikai zárás nem volt teljeskörű. A Testület ismételten felhívta az állásfoglalásban a rendőrség figyelmét arra, hogy – ahogyan azt már az elmúlt években is többször kifejtette - a készletező jellegű, az adott időpontban jogalapot nélkülöző igazoltatás jogszerűtlen. Mindezek alapján a Testület álláspontja szerint az igazoltatásra jogalap nélkül került sor, így sérült a panaszos személyes adatok védelméhez fűződő joga.

2.2. Fokozott ellenőrzés, ruházatátvizsgálás

30. § (1) A rendőrség a bűncselekmény elkövetőjének elfogása és előállítására, vagy a közbiztonságot veszélyeztető cselekmény vagy esemény megelőzése, megakadályozása érdekében a rendőri szerv vezetője által meghatározott nyilvános helyen vagy a közterület kijelölt részén az oda belépőket vagy az ott tartózkodókat igazoltathatja.

(2)* A rendőrség az (1) bekezdésben írt cél elérése érdekében épületet, építményt, helyszínt, csomagot és járművet átvizsgálhat.

(3) * A rendőrség a rendezvény, az esemény, továbbá a közlekedés biztonságát, a közterület rendjét veszélyeztető jogellenes cselekmény megelőzése, megakadályozása érdekében a rendőri szerv vezetője által meghatározott területre belépők és az ott tartózkodók ruházatát és járművét átvizsgálhatja, illetőleg az üzemeltető által előírt feltételek megtartását ellenőrizheti, a közbiztonságra veszélyt jelentő anyagokat, eszközöket lefoglalhatja, illetőleg azoknak a rendezvény, esemény helyszínére való bevitelét megtilthatja.

(4) * A rendőrség a nyilvános forgalom számára nyitva álló helyen őrizenlenül hagyott, a közbiztonságra veszélyt jelentő tárgyat szükség esetén az elvárható gondossággal eltávolíthatja, megsemmisítheti.

31. § (1) * Akivel szemben személyi szabadságot korlátozó intézkedést foganatosítanak, annak ruházatát a rendőr a 29/B. § (1) bekezdésében meghatározott dolog elvétele végett, előzetes figyelmeztetés után átvizsgálhatja.

(2) A ruházat átvizsgálását - halaszthatatlan eset kivételével - az intézkedés alá vonttal azonos nemű személy végezheti. Az intézkedés nem történhet szemérem sértő módon.

A fokozott ellenőrzés ideje alatt kifejtett rendőri magatartással kapcsolatos álláspontját a Testület már többször kifejtette. Megállapítható, hogy a jogszabályi háttér meglehetősen tág teret biztosít a fokozott ellenőrzések alkalmával foganatosítható rendőri intézkedéseknek, ezen belül is elsősorban az igazoltatásnak. Ennek keretében az állomány tagjainak nem kell olyan mértékig mérlegelniük az igazoltatás konkrét okainak meglétét, mint egy olyan igazoltatás során, amelyet saját kezdeményezésre, az Rtv. 29. §-a alapján foganatosítanak, mert a fokozott ellenőrzés egyfajta „mögöttes felhatalmazást” jelent. Ez ugyanakkor nem jelenti azt, hogy a fokozott ellenőrzés elrendelésével teljes mértékben megkerülhető az igazoltatás célhoz kötöttségének és megalapozottságának követelménye. Az egyes esetekben vizsgálható egyfelől, hogy a fokozott ellenőrzés elrendelése indokolt volt-e; másfelől az is, hogy a fokozott ellenőrzés keretében foganatosított konkrét igazoltatás nem volt-e egyértelműen indokolatlan a fokozott ellenőrzés céljainak fényében.

Az Rtv. 30. és 31. §-aiban szabályozott fokozott ellenőrzés keretében fellépő rendőrök magatartásának jogszerűségét a 2018-os évben ismét számos alkalommal kérdőjelezték meg beadványaikban a panaszosok. A Testület gyakorlata során többször találkozott azzal a helyzettel, hogy az intézkedő rendőrök egy hatályban lévő fokozott ellenőrzési utasításra hivatkozva igazoltatnak olyan személyeket, akik nyilvánvalóan saját, jól konkretizálható magatartásuk kapcsán kerülnek a hatóság látókörébe, és nem pusztán azért, mert valamely nyilvános helyen, vagy a közterület kijelölt részén tartózkodnak. Ilyen esetekben általában maguknak az intézkedő rendőröknek sem egyértelmű, hogy az Rtv. melyik szakaszára hivatkozzanak az igazoltatás jogalapjaként: a fokozott ellenőrzést szabályozó 30. §-ra, vagy a „rendes”, egyedi gyanúokon alapuló igazoltatásról rendelkező 29. §-ra. Gyakori, hogy az intézkedéssel kapcsolatban kiállított iratok mindkét jogalapra hivatkoznak.

2.3. Előállítás

33. § (1) A rendőr a további intézkedés megtétele céljából elfogja és az illetékes hatóság elé állítja azt,

- a) akit szándékos bűncselekmény elkövetésén tetten értek;
- b) aki ellen elfogatóparancsot, nemzetközi elfogatóparancsot, illetve európai elfogatóparancsot adtak ki;
- c) akinek őrizetét, letartóztatását, előzetes kényszergyógykezelését, illetve elmeállapotának megfigyelését rendelték el;
- d) aki az őrizet, a letartóztatás, az ideiglenes kiadatási letartóztatás, a kiadatási letartóztatás, az ideiglenes átadási letartóztatás, az átadási letartóztatás, az ideiglenes végrehajtási letartóztatás, a szabadságvesztés vagy az elzárás végrehajtása során megszökött, vagy a fogvatartás helyéről engedéllyel eltávozva oda nem tért vissza, az olyan bűnügyi felügyelet szabályait, amelynek során a bíróság a terhelt számára előírta, hogy meghatározott területet, lakást, egyéb helyiséget, intézményt vagy ahhoz tartozó bekerített helyet engedély nélkül nem hagyhat el, valamint a távoltartás szabályait megszegte, illetve, aki az előzetes kényszergyógykezelés, az elmeállapotának megfigyelése, a kényszergyógykezelés vagy a javítóintézeti nevelés alól magát kivonta;
- e) akinek előállítását külön törvényben meghatározott feltételek alapján elrendelik;
- f) aki az ország területén jogellenesen tartózkodik;
- g) akinek a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény (a továbbiakban: Bv. tv.) 38. § (5) bekezdése alapján büntetés-végrehajtási őrizete szükséges.

(2) A rendőr a hatóság vagy az illetékes szerv elé állíthatja azt, *

- a) aki a rendőr felszólítására nem tudja magát hitelt érdemlően igazolni, vagy az igazolást megtagadja;
- b) aki bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható;
- c) akitől bűncselekmény gyanúja vagy szabálysértés, valamint közúti közlekedéssel kapcsolatban kiszabható, közigazgatási bírsággal sújtandó szabályszegés bizonyítása érdekében vizeletvétel vagy véralkohol-vizsgálat céljából vérvétel, valamint műtétnek nem minősülő módon egyéb mintavétel szükséges;
- d) aki a szülői felügyelet vagy a gyámság, valamint a nevelőszülőnél vagy gyermekotthonban történő elhelyezésének hatálya alól engedély nélkül kivonja magát, és azt a gyermeket, akinek a felkutatását és előállítását gyermek átadására irányuló bírósági végrehajtás során rendelték el;
- e) aki a pártfogó felügyelet - külön törvényben meghatározott és a rendőrség hatáskörébe tartozó - szabályait megszegi;
- f) aki a szabálysértést az abbahagyásra irányuló felszólítás után is folytatja, illetőleg akivel szemben az eljárás azonnal lefolytatható, továbbá akitől tárgyi bizonyítási eszközt kell megszerezni, vagy elkobzás alá eső dolgot kell visszatartani;
- g) akivel szemben ideiglenes megelőző távoltartás elrendelésének van helye;
- h) akit a Schengeni Információs Rendszerben elhelyezett figyelmeztető jelzés alapján védelem alá kell helyezni.

(3) A rendőrség az előállítással a személyi szabadságot csak a szükséges ideig, de legfeljebb 8 órán át korlátozhatja. Ha az előállítás célja még nem valósult meg, indokolt esetben ezt az időtartamot a rendőri szerv vezetője egy alkalommal 4 órával meghosszabbíthatja. Az előállítás időtartamát a rendőri intézkedés kezdetétől kell számítani.

(4) Az előállítottat szóban vagy írásban az előállítás okáról tájékoztatni kell, és az előállítás időtartamáról részére igazolást kell kiállítani.

(5) Nemzetközi szerződés rendelkezése alapján elfogott, illetőleg előállított külföldi személy személyi szabadsága legfeljebb az abban meghatározott időtartamig korlátozható.

A fenti jogszabályhelyből kitűnik, hogy az előállítási okok egy része kötelezően előírja a szabadságelvonást [(1) bekezdés], míg a másik részük diszkrecionálisnak minősül, azaz a rendőr ezen okok szubjektív mérlegelése alapján, azaz nem kötelező jelleggel előállíthatja az érintett személyt, így a jogalkotó a rendőr mérlegelésére bízta annak eldöntését, hogy a panaszossal szemben szükséges-e a további intézkedések megtétele céljából előállítást alkalmazni [(2) bekezdés]. Ebből következik, hogy ezen utóbbi előállítási okok fennállása esetén az Rtv. 15. §-ában szabályozott szükségességi-arányossági teszt alapján kell döntést hozni a rendőrségnek abban a kérdésben, hogy elérhető-e az intézkedési cél az érintett személyi szabadsághoz való jog korlátozása nélkül.

A kötelező előállítási okokkal foglalkozott a Testület például az alábbi esetben.

A 304/2019. (XII. 12.) számú állásfoglalás alapjául szolgáló ügyben a panaszosokat a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (Btk.) 339. §-a szerinti garázdaság bűncselekménye elkövetése miatt elfogták. A hivatkozott bűncselekmény és a „tettenérés” fogalmának vizsgálata alapján a Testület megállapította, hogy az I. r. panaszos tekintetében a rendőrök nem vették figyelembe az Alaptörvény V. cikke, valamint a Btk. 22. §-ának (1) bekezdése szerinti jogos védelem lehetőségét, amelynek figyelembe vételével a tettenéréshez szükséges szándékos bűncselekményen való tettenérés már nem lett volna a helyszínen megállapítható. A Testület megítélése szerint ugyanakkor – a helyszínen feltárt információk alapján – bűncselekmény elkövetésének gyanúja az eset körülményeinek mérlegelése után egyébként megállapítható volt, ennek következtében tettenérés hiányában is fennállt az I. r. panaszos előállításának lehetősége. Ez azonban már nem kötelező előállítási ok, így az intézkedő rendőröknek mérlegelniük kellett volna annak szükségességét. Összességében a Testület úgy ítélte meg, hogy az I. r. panaszos mérlegelés nélküli elfogása, így személyi szabadságának korlátozása alapjogot csekély mértékben sértő volt.

A diszkrecionális előállítási okokkal – többek között – a következő ügyekben foglalkozott a Testület.

A 95/2018. (IV. 19.) számú állásfoglalásban a Testület kimondta a panaszos személyi szabadsághoz való jogának sérelmét abban a panaszügyben, amikor a rendőrök azért érkeztek ki második ízben a helyszínre, mert bejelentés érkezett arról, hogy a panaszos a fele részben a felesége tulajdonában levő lakásban – a lakóközösség közös képviselőjének hozzájárulása és a tulajdonostárs akarata ellenére – átalakítási munkálatokat folytat. A bejelentő közlése ugyanakkor nem tartalmazott arra utalást, hogy zaklatás valósult meg, az illetékes rendőrkapitányság vezetője arra adott utasítást: amennyiben a tulajdonjogi vita kapcsán intézkedéssel érintett panaszos a kérdéses ingatlanban az átalakítási munkákat folytatja, és erről bejelentés érkezik, bűncselekmény elkövetésének gyanúja miatt elő kell állítani. A panaszossal szemben zaklatás vétség elkövetésének megalapozott gyanúja miatt megindult eljárást egy héttel később – magánindítvány hiánya miatt – meg is szüntették. A Testület

megítélése szerint a bűncselekmény célzata (más megfélemlítése, vagy más magánéletébe, illetve mindennapi életvitelébe önkényes beavatkozás), annak hiányában a bűncselekmény nem valósult meg, továbbá a rendőrök a helyszínen nem is nyilatkoztatták a tulajdonostársat a bűncselekmény miatti felelősségre vonáshoz szükséges magánindítvány tekintetében, ezért a panaszos elfogása és azt követő előállítását jogszerűtlen, és indokolatlan volt, amellyel a rendőrség súlyosan sértette a személyi szabadsághoz való jogát. A Testület továbbá megállapította azt is, hogy a rendőrség mulasztást valósított meg akkor, amikor nem tüntette fel a panaszos feleségének jelenlétét (holott ő a tulajdonosa az ingatlanoknak), illetve meghallgatását az elsődleges jelentésben, illetve – amennyiben nem volt a feleség jelen – a hozzátartozó értesítésének kérésére vonatkozó nyilatkozatot. A rendőrség dokumentációs mulasztása sértette a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogát. **(Rtv. 18. §)**

2019-ben is több olyan panaszügy érkezett a Testülethez, amikor is az állampolgár azt panaszolta, hogy szabálysértés elkövetése miatt, arra hivatkozva állítja elő a rendőr, mert vele szemben a szabálysértési eljárás azonnal lefolytatható. Ezen esetek közül azonban a Testület több esetben azt tapasztalta, hogy a rendőrség sajátosan, illetve helytelenül értelmezi az Rtv. (illetve azzal összhangban a Szabs. tv. vonatkozó) rendelkezéseit.

A 149/2019. (V. 9.) számú állásfoglalás alapul fekvő tényállása szerint a panaszos közlekedési magatartását a rendőrök dinamikus ellenőrzés során észlelték, álláspontjuk szerint a panaszos szabálysértést valósított meg, ami miatt előállították. A Testület az előállítás Rtv. 33. §-ának (2) bekezdés f) pontjának idézett fordulata („akivel szemben az eljárás azonnal lefolytatható”) tekintetében felhívta a rendőrség figyelmét az alábbiakra. A Szabs. tv. 73. §-a szerint a rendőrség szabálysértési elzárással is büntethető szabálysértés esetén a tetten ért eljárás alá vont személyt gyorsított bírósági eljárás lefolytatása céljából őrizetbe veheti. A tettenérésre vonatkozó szabályokat kell alkalmazni akkor is, ha a szabálysértés helyszínéről elmenekült elkövetőt a rendőrség az elkövetéstől számított negyvennyolc órán belül elfogja. [(1)] A szabálysértési őrizet a bíróság érdemi végzésének meghozataláig, de – e törvény eltérő rendelkezése hiányában – legfeljebb hetvenkét óráig tart. Az eljárás alá vont személyt nyomban szabadon kell bocsátani, ha a szabálysértési őrizet tartama alatt a bíróság a gyorsított eljárást nem folytatta le vagy nem szabott ki szabálysértési elzárást. [(2)]. Az Rtv. 33. §-ának (2) bekezdés f) pont II. fordulata alapján csak akkor lehetséges az előállítás, ha az eljárás azonnal lefolytatható. Összhangban az Rtv. 33. §-ának (3) bekezdésével továbbá az is megállapítható, hogy az eljárás azonnali lefolytatásáról abban az esetben beszélhetünk, amennyiben legfeljebb 12 (8 + 4) órán belül érdemi döntés hozható. Emellett az Rtv. 15. §-a szerinti arányosság elve általános követelményének is érvényesülnie kell a szabadságelvonással járó intézkedés esetén. Mindezekre tekintettel kizárólag olyan cselekmények esetében alkalmazható ez a fajta előállítás, amelyeket szabálysértési őrizet, bíróság elé állítás vagy büntetőeljárásban őrizet vagy bíróság elé állítás követ. A Testület ezen álláspontját támasztja alá a Dr. Márton Anikó (r. százados), a Nemzeti Közszerzői Egyetem korábbi oktatója egy 2014-ben készített tanulmányban (A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény és a rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet anomáliái), sőt továbbvitte a gondolatot: „A kiterjesztő értelmezés elfogadása törvénytelen és jogalap nélküli előállítások végrehajtásához vezetne, amellyel összefüggésben ’elkövetett’ cselekmény alkalmas lehet a Btk. 304. § (1) bekezdésébe ütköző és aszerint minősülő jogellenes fogvatartás büntetnének megállapítására [...] Ebből kifolyólag pedig a

rendőrségnek kártérítési kötelezettsége is keletkezhet, hiszen az Alaptörvény IV. Cikk (4) bekezdése értelmében 'akinek szabadságát alaptalanul vagy törvénytelenül korlátozzák, kárának megtérítésére jogosult'. A rendőrség az előállítást az Rtv. 33. §-ának (2) bekezdés f) pont II. fordulata a Szabs. tv. 124. §-a szerinti gyorsított bíróság elé állítás lefolytatása céljából alkalmazhatja jogszerűen, amikor annak valamennyi törvényi feltétele fennáll. Ebből következően mindazon esetekben, amikor a szabálysértés észlelése esetén a rendőr helyszíni bíróság kiszabásával lép fel a jogsértő cselekmény elkövetőjével szemben, vagy amikor szabálysértési feljelentést tesz, ami alapján meghallgatás nélküli eljárásban hoz határozatot (102. §), vagy meghallgatás alapján (104. §) dönt a szabálysértési felelősség kérdésében – ismételten hangsúlyozva a fentebb rögzítetteket, miszerint a rendőr döntési jogosultsággal bír, hogy melyik formát választja – nem lehet az előállítást „az eljárás azonnal lefolytathatóságára” hivatkozva foganatosítani. Az ilyen esetekben a rendőrség – jogalap hiányában – súlyosan sérti az eljárás alá vont személy személyi szabadsághoz való jogát.

A Testület a 122/2019. (IV. 4.) számú állásfoglalásának alapul fekvő tényállása szerint a panaszos (és a „nem adom a házam” elnevezésű csoport több aktivistája) egy devizahiteles bírósági tárgyalást követően, vélemény-nyilvánítás céljából érkezett egy bankfiókba, ahonnan a rendőrök előállították. A panaszos állítása szerint nem követtek el a csoport tagjai jogsértést, ennek ellenére a rendőrök arra szólították fel a biztonsági őrt, hogy a panaszossal szemben testi kényszert alkalmazzon: fogja meg a karját és vezesse ki őt a bankfiókból. A rendőrök annak ellenére jártak el így, hogy mind a biztonsági őr, mind pedig a panaszos tisztában volt azzal, hogy abban a helyzetben a biztonsági őrnek nem volt joga a kényszerítő eszköz alkalmazására. A panaszos a biztonsági őr taszigálásának passzívan ellenállt, majd két rendőr megfogta, és előzetes figyelmeztetés nélkül a kijárat felé ráncigálta, kinn pedig három rendőr rendőrségi gépkocsiba tette, és előállították. A panasz szerint továbbá az intézkedő rendőrök nem közölték az előállítás okát, illetve azt sem, hogy milyen szabálysértést (bűncselekményt) követett el a panaszos. A panaszos azon igényével sem foglalkoztak a rendőrök, hogy az öt órát meghaladó előállítása esetén vegetáriánus étkezésre tart igényt. A Testület a bizonyítékok alapján azt állapította meg az ügyben, hogy a rendőrség nem bankból érkező segélyhívásra mentek a helyszínre, hanem a megelőzően a bíróságon elhangzott kijelentés miatt. Ez alapján pedig az esetleges a jogellenes cselekmény megelőzése olyan körülmény volt, ami a közrend védelme érdekében intézkedési (helyszínen megjelenési) kötelezettséget keletkeztetett. Önmagában továbbá az a körülmény sem volt jogsértő, hogy a rendőr felszólította a bankfiók biztonsági szolgálatát ellátó személyt arra, hogy a rá vonatkozó jogszabály alapján – akár arányos mérvű testi erőt alkalmazzon (szabálysértés vagy bűncselekmény elkövetésére jogszerűen nem szólíthat fel viszont a rendőr). A helyszínen készült videofelvételek alapján egyértelműen megállapítható volt, hogy az előállítás okának és céljának közlése elmaradt, ami a panaszos tisztességes eljáráshoz való alapjogának sérelmét idézte elő. A rendőrség különböző jogsértő cselekményekre hivatkozott – garázdaság szabálysértésére (mondván, hogy a panaszos a bankfiókban kihívóan közösségellenes magatartást tanúsított, ami alkalmas volt arra, hogy másokban megbotránkozást és félelmet keltsen, illetve a házirendet nem tartotta be), később rendzavarás szabálysértésére is – de a Testület a felvételek alapján egyértelműen megállapította, hogy a panaszos nem követett el jogsértő magatartást. A Testület felhívta a figyelmet, hogy a rendőrség azon érvelése, miszerint ún. „módszertani útmutató” alapján intézkedett [amennyiben a biztonsági szolgálat tagja vagy a fiókvezető felszólította a jelen lévő személyeket az épület (bank) elhagyására és

megkísérelte eltávolítani őket, azonban az nem vezetett eredményre, abban az esetben az ellenszegüléssel garázdaság szabálysértést követnek el, amely megalapozza a jogszerű rendőri intézkedés kezdeményezését, ami magában foglalja az előállítást is], helytelen: valamely jogellenes cselekmény törvényi tényállását a rendőrség körében használt „módszertani útmutató” nem bővítheti ki. A rendőrök az intézkedést az állampolgárok számára is hozzáférhető, megismerhető jogszabályokban foglaltaknak megfelelően kötelesek végrehajtani. Normatív erővel bíró utasítást kizárólag az ORFK vezetője adhat ki. Az ezzel ellentétes gyakorlat súlyos alkotmányossági problémákat keletkeztet a rendőrség oldalán. A Testület tehát megállapította, hogy a panaszos előállítása minden jogalapot nélkülözött, amely által súlyosan sérült a személyi szabadsághoz való joga. Az alapjogi sérelem súlyosságát fokozta az, hogy fogvatartása ideje alatt órákon keresztül nem foganatosítottak a személyét érintő intézkedést. A panaszossal szemben – az előállítás érdekében alkalmazott – testi kényszer súlyosan sértette az emberi méltósághoz való jogát, az előzetes figyelmeztetés elmaradása pedig a tisztességes eljáráshoz való jogát.

A 88/2019. (II. 18.) számú állásfoglalás alapjául szolgáló ügyben az I. r. panaszost bolti lopáson érték és őt az Rtv. 33. § (2) bekezdés f) pontja alapján előállították. A járőr – a biztonsági őr meghallgatását, az I. r. panaszos és az ő barátnőjének átvizsgálását, a megtalált idegen dolgok értékének megállapítását (a cselekmény körülményeinek tisztázását) követően – jelentette az esetet, majd a kapott utasításnak megfelelően előállította az I. r. panaszost és az ő barátnőjét a Rendőrkapitányságra. A Testület az Rtv. 33. §-ának (2) bekezdés f) pontjának idézett fordulata („akivel szemben az eljárás azonnal lefolytatható”) tekintetében utal az alábbiakra. A Szabs. tv. 73. §-ának (1) bekezdése szerint a rendőrség szabálysértési elzárással is büntethető szabálysértés esetén a tetten ért eljárás alá vont személyt gyorsított bírósági eljárás lefolytatása céljából őrizetbe veheti. A tettenérésre vonatkozó szabályokat kell alkalmazni akkor is, ha a szabálysértés helyszínéről elmenekült elkövetőt a rendőrség az elkövetéstől számított negyvennyolc órán belül elfogja. Ugyanezen § (2) bekezdése szerint a szabálysértési őrizet a bíróság érdemi végzésének meghozataláig, de – a Szabs. tv. eltérő rendelkezése hiányában – legfeljebb hetvenkét óráig tart, amelybe a szabálysértési őrizetet megelőző előállítás teljes ideje beleszámít. Az eljárás alá vont személyt nyomban szabadon kell bocsátani, ha a szabálysértési őrizet tartama alatt a bíróság a gyorsított eljárást nem folytatta le vagy nem szabott ki szabálysértési elzárást. Az Rtv. 33. §-ának (2) bekezdés f) pont II. fordulata alapján csak akkor lehetséges az előállítás, ha az eljárás azonnal lefolytatható. Összhangban az Rtv. 33. §-ának (3) bekezdésével továbbá az is megállapítható, hogy az eljárás azonnali lefolytatásáról abban az esetben beszélhetünk, amennyiben legfeljebb 12 (8 + 4) órán belül érdemi döntés hozható. Emellett az Rtv. 15. §-a szerinti arányosság elve általános követelményének is érvényesülnie kell a szabadságelvonással járó intézkedés esetén. A Testület mindezekre tekintettel korábbi állásfoglalásaiban kimondta, hogy kizárólag olyan cselekmények esetében alkalmazható ez a fajta előállítás, amelyeket szabálysértési őrizet, bíróság elé állítás vagy büntetőeljárásban őrizet vagy bíróság elé állítás követ [például a Testület 27/2016. (II. 4.) sz. állásfoglalása]. A Testület ezen álláspontját támasztja alá a Dr. Márton Anikó (r. százados), a Nemzeti Közszolgálati Egyetem korábbi oktatója egy 2014-ben készített tanulmányban (A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény és a rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet anomáliái), sőt továbbítte a gondolatot: „A kiterjesztő értelmezés elfogadása törvénytelen és jogalap nélküli előállítások végrehajtásához vezetne, amellyel összefüggésben „elkövetett” cselekmény alkalmas lehet a

Btk. 304. §-ának (1) bekezdésébe ütköző és aszerint minősülő jogellenes fogvatartás büntetének megállapítására [...]. Ebből kifolyólag pedig a rendőrségnek kártérítési kötelezettsége is keletkezhet, hiszen az Alaptörvény IV. Cikk (4) bekezdése értelmében „Akinek szabadságát alaptalanul vagy törvénysértően korlátozták, kárának megtérítésére jogosult”. A Testület megállapítása szerint a rendőr az előállítást az Rtv. 33. §-ának (2) bekezdés f) pont II. fordulatát a Szabs. tv. 124. §-a szerinti gyorsított bíróság elé állítás lefolytatása céljából alkalmazhatja jogszerűen, amikor annak valamennyi törvényi feltétele fennáll. Ebből következően mindazon esetekben, amikor a szabálysértés észlelése esetén a rendőr helyszíni bíróság kiszabásával lép fel a jogsértő cselekmény elkövetőjével szemben, vagy amikor szabálysértési feljelentést tesz, ami alapján meghallgatás nélküli eljárásban hoz határozatot (102. §), vagy meghallgatás alapján (104. §) dönt a szabálysértési felelősség kérdésében – ismételten hangsúlyozva a fentebb rögzítetteket, miszerint a rendőr döntési jogosultsággal bír, hogy melyik formát választja – nem lehet az intézkedés alá vont személyt „az eljárás azonnal lefolytathatóságára” hivatkozva előállítani. A Szabs. tv. 179. §-a alapján a tulajdon elleni szabálysértés esetén szabálysértési elzárás büntetés kiszabásának is helye van, ennek megfelelően a rendőrségnek volt lehetősége a Szabs. tv. 124. §-a szerinti gyorsított bíróság elé állítást választani. A Testület rendelkezésére álló információk tanúsága alapján azonban a rendőrség nem ezzel a lehetőséggel élt, hanem a Szabs. tv. 104. §-ának megfelelően, a tényállás tisztázása érdekében bizonyítást folytatott le (szabálysértési eljárás keretében meghallgatta az I. r. panaszost). A fentieknek megfelelően a Testület arra a megállapításra jutott, hogy az intézkedő rendőröknek nem volt az Rtv. 33. §-ának (2) bekezdés f) pontja alapján (sem az Rtv. más rendelkezése alapján) jogalapjuk az I. r. panaszos előállítására (mivel nem az ehhez megfelelő szabálysértési eljárást választották), így az I. r. panaszos személyi szabadságát alapvető jogot súlyosan sértő módon korlátozta a rendőrség.

Az előállítás időtartamára és az előállítással kapcsolatos tájékoztatási kötelezettségre vonatkozó kifogások vizsgálatára – többek között – az alábbi ügyekben került sor.

(3) A rendőrség az előállítással a személyi szabadságot csak a szükséges ideig, de legfeljebb 8 órán át korlátozhatja. Ha az előállítás célja még nem valósult meg, indokolt esetben ezt az időtartamot a rendőri szerv vezetője egy alkalommal 4 órával meghosszabbíthatja. Az előállítás időtartamát a rendőri intézkedés kezdetétől kell számítani.

(4) Az előállítottat szóban vagy írásban az előállítás okáról tájékoztatni kell, és az előállítás időtartamáról részére igazolást kell kiállítani.

(5) Nemzetközi szerződés rendelkezése alapján elfogott, illetőleg előállított külföldi személy személyi szabadsága legfeljebb az abban meghatározott időtartamig korlátozható.

A Szolgálati Szabályzat 30. §-ának (3) bekezdése szerint az előállítás a fogvatartott személy szabadon bocsátásáig vagy őrizetbe vételéig, illetve előzetes letartóztatásáig, de legfeljebb az Rtv. 33. §-ának (3) bekezdésében meghatározott ideig tart.

A 304/2019. (XII. 12.) számú állásfoglalás alapjául szolgál ügyben a panaszosokat elfogták és előállították. A panaszosok sérelmezték az előállítás időtartamát. A Testület kifejezetten kérte, hogy a Rendőrkapitányság tételesen, az időpontok feltüntetése mellett jelölje meg, hogy a

panaszos előállításának időtartama alatt milyen, az ő személyét is érintő eljárási cselekményeket hajtottak végre. A Rendőrkapitányság a feltett kérdésre nem válaszolt. A Testület rendelkezésére álló információk alapján csupán annyi mondható el, hogy a panaszosok előállításának időtartamának meghosszabbítására azért volt szükség, mert „a szükséges eljárási cselekmények végrehajtására az előállítás 8 órás időtartama nem volt elegendő”. Egyéb jelentésből, az előállítás időtartamáról szóló igazolásokból, vagy egyéb dokumentumból nem derül ki, hogy pontosan miért volt szükség az előállítás idejének meghosszabbítására. Ehelyütt a Testület megjegyzi, hogy a Szolgálati Szabályzat hivatkozott 30. §-ának (4) bekezdése alapján rögzíteni kellett volna az elkészült jelentéseken, valamint az előállítás időtartamáról szóló igazolásokon a meghosszabbítás tényét, okát és időtartamát, azonban erre nem került sor. A Testület gyakorlata szerint, amennyiben a rendőrség a panasz tartalmának megismerését követően nem cáfolja a panaszos állítását (és a rendelkezésre álló információk sem támasztanak kétséget azzal kapcsolatban), valamint – ahol szükséges – nem igazolja intézkedésének célját, úgy a Testület a döntését a panaszos állítására alapozza. A fentieknek megfelelően a Testület megállapítja, hogy panaszosok előállításának időtartama meghaladta a szükséges mértéket, így a panaszosok személyi szabadságának korlátozása alapjogot súlyosan sértő volt.

3. Kényszerítő eszközök

47. § A rendőr - intézkedése során - az ellenszegülés megtörésére testi erővel cselekvésre vagy a cselekvés abbahagyására kényszerítést (testi kényszert) alkalmazhat.

48. § A rendőr bilincset alkalmazhat a személyi szabadságában korlátozni kívánt vagy korlátozott személy

- a) önkárosításának megakadályozására,**
- b) támadásának megakadályozására,**
- c) szökésének megakadályozására,**
- d) ellenszegülésének megtörésére.**

49. § (1) A rendőr a szolgálatban rendszeresített, vegyi vagy elektromos sokkoló eszközt, illetőleg rendőrbotot vagy kardlapot alkalmazhat

- a) a mások vagy saját életét, testi épségét, illetőleg a vagyonbiztonságot közvetlenül veszélyeztető támadás elhárítására,**
- b) a jogszerű rendőri intézkedéssel szembeni ellenszegülés megtörésére.**

(2) A rendőr a szolgálatban rendszeresített gumilövedéket, illetve pirotechnikai eszközt, könnygázgránátot, elfogó hálót, ingerlőgázt, továbbá vízágyút alkalmazhat a mások vagy saját élete, testi épsége, illetőleg a vagyonbiztonság közvetlen veszélyeztetésének elhárítására, vagy ha a lőfegyverhasználat feltételei (54. §) fennállnak.

50. § (1) A rendőr szájkosárral ellátott szolgálati kutyát - pórázon vagy anélkül - kényszerítő eszközként akkor alkalmazhat, ha a testi kényszer alkalmazásának feltételei (47. §) fennállnak.

(2) A rendőr szájkosár nélküli szolgálati kutyát pórázon vezetve alkalmazhat, ha a jogellenesen összegyűlt tömeg enyhébb (47-49. §) kényszerítő eszközzel nem oszlatható szét, illetve, ha az a közbiztonságot súlyosan veszélyeztető csoportosulás szétoszlátásához vagy a rendőri intézkedéssel szembeni tevőleges ellenállás leküzdéséhez szükséges.

(3) A rendőr szájkosár és póráz nélküli szolgálati kutyát alkalmazhat

a) súlyos sérüléssel fenyegető támadás elhárítására;

b) súlyos bűncselekmény elkövetésével alaposan gyanúsítható személy elfogására;

c) a személye ellen intézett támadás vagy az életét, testi épségét közvetlenül fenyegető magatartás elhárítására.

A Testület az elmúlt évben több esetben vizsgálta a kényszerítő eszközök (testi kényszer, bilincs, vegyi eszköz stb.) használatának jogszerűségét, ezek közül az alábbi ügy volt kiemelkedő a probléma jellege miatt:

A 191/2019. (VII. 15.) számú állásfoglalásában a Testület egy 2018. decemberi tüntetés során foganatosított az ingerlőgáz-alkalmazás jogszerűségét vizsgálta.

A panaszos szerint az ingerlőgáz alkalmazását megelőzően nem történt előzetes figyelmeztetés. Ezzel szemben a rendőrség úgy nyilatkozott, hogy a kényszerítő eszköz (ingerlőgáz) alkalmazását megelőzően sor került figyelmeztetésre, valamint folyamatos volt minden irányból a szóbeli figyelmeztetés a távozásra, azonban mivel a tömeg teljesen elzárta a déli kapu előtti területet, oda csak gyalogosan tudott rendőri erő bejutni, így felszólító vagy felszólításra alkalmas gépjármű elhelyezésére nem volt lehetőség.

A kényszerítő eszközök alkalmazásának közös szabályait az Rtv. 61. §-a tartalmazza. Eszerint, ha az eset körülményei lehetővé teszik, a kényszerítő eszköz alkalmazására az érintettet előzetesen figyelmeztetni kell.

A Szolgálati Szabályzat 39. § (3) bekezdése szerint a kényszerítő eszköz alkalmazását jól hallható, közérthető és határozott módon a következő sorrendben meg kell előznie:

a) a jogellenes magatartás abbahagyására való felszólításnak, „a törvény nevében” szavak előrebocsátásával, valamint

b) a figyelmeztetésnek, hogy kényszerítő eszköz alkalmazása következik.

Az Rtv. 52. § (4) bekezdése szerint a feloszlításra irányuló rendőri felszólítást hangosító eszköz alkalmazásával kétszer meg kell ismételni. Az ezeket követő utolsó felszólítás során a kényszerítő eszközök alkalmazását kilátásba kell helyezni.

(5) Az első és második felszólításban közölni kell a feloszlítás okát, ha jogsértés is megvalósul, a megvalósított jogsértés megjelölését, a helyszínről való eltávozás irányát. Az ezeket követő utolsó felszólításban közölni kell a feloszlítás tényét, a helyszínről való eltávozás irányát és a „törvény nevében” szavak előrebocsátásával a kényszerítő eszközök használatának kilátásba helyezését. Ha a rendőri csapaterőt a tömeg részéről közvetlen támadás éri, a rendőri intézkedést haladéktalanul meg kell kezdeni, amellyel egyidejűleg az első, majd ezt követően a többi előírt felszólítást is meg kell tenni.

A Testület a fennálló gyakorlata szerint el szokott tekinteni a hangosbeszélőn történő felszólítás miatti jogsérelem megállapításától [ld. 122/2016. (VII. 7.) állásfoglalás], ha a körülményekből megállapítható, hogy a gyülekezés jogsértő jellegével a résztvevők eleve tisztában vannak, illetve, ha a hangosítás hiánya ellenére valamennyi résztvevő jól hallhatta a felszólítást, és a résztvevők köre végig azonos.

Jelen esetben azonban, ha történt is szóbeli figyelmeztetés az ingerlőgáz alkalmazására, azt a környező zajhatások miatt a résztvevők nem hallhatták, ahogy a felvételeken sem hallható.

A megtekintett felvételek egyikén sem hallható figyelmeztetés az ingerlőgáz alkalmazását megelőzően. Amint az a felvételeken jól látszik, a rendőrök nem alkalmaztak hangosítást, amit a rendőrségi iratok is megerősítenek. A Testület álláspontja szerint egy ilyen nagy létszámú rendezvény biztosításakor a rendőrség nem hivatkozhat olyan munkaszervezési nehézségekre, mint az, hogy nem volt lehetőség felszólításra alkalmas gépjármű elhelyezésére. Habár a felvételeken is látható, hogy a tömeg jogellenes magatartást tanúsított, a rendőrsorfallal közvetlenül támadta és elzárt területen tartózkodott, a Testület véleménye szerint egy kézi hangosbeszélő alkalmazásával biztosítható lett volna a kényszerítő eszközök alkalmazását megelőző jól hallható és közérthető felszólítás, illetve a kényszerítő eszköz alkalmazásának kilátásba helyezése.

A Testület véleménye szerint, súlyosan sérült a panaszos emberi méltóságához fűződő joga az ingerlőgáz alkalmazására történő felszólítás elmaradása következtében. Tekintettel arra, hogy a felszólítás elmaradása már önmagában súlyos alapjogi sérelmet okozott, a Testület az ingerlőgáz alkalmazási módját nem vizsgálta.

IV. Jogalkotási javaslatok és zárszó

Tekintettel arra, hogy a Testületet a Kormányzati igazgatásról szóló 2018. évi CXXV. törvény, valamint egyes törvényeknek a kormányzati igazgatásról szóló 2018. évi CXXV. törvénnyel kapcsolatos módosításáról szóló 2019. évi CIX. törvény 2019. február 27-én megszünteti és feladat- és hatáskörét az Alapvető Jogok Biztosához telepíti, a Testület a jövőre nézve nem fogalmaz meg új jogalkotási javaslatokat. A Testület bízik benne, hogy az általa elvégzett munka és jogértelmezés mind a rendőrségnek, mind a felügyeletét a továbbiakban ellátó Alapvető Jogok Biztosának megfelelő támasz és segítség lesz jövőbeli munkájukhoz.

Budapest, 2020. január 30.

Dr. Lukács Tamás s.k.
elnök

Dr. Cservák Csaba s.k.
testületi tag

Fráterné dr. Ferenczy Nóra s.k.
testületi tag

Dr. Wildner Domonkos s.k.
testületi tag

IV. Statisztikai melléklet

1. A panaszosok demográfiai jellemzői

2019-ben összesen 321 panaszos 307 ügyében hozott állásfoglalást a Testület.

1.1 Lakóhely, nem, kor

2019-ben a panaszosok túlnyomó többsége (29%-a) Budapesten lakott, ezt követi Pest megye (11%), a többi megyében egyenletes a panaszosok aránya.

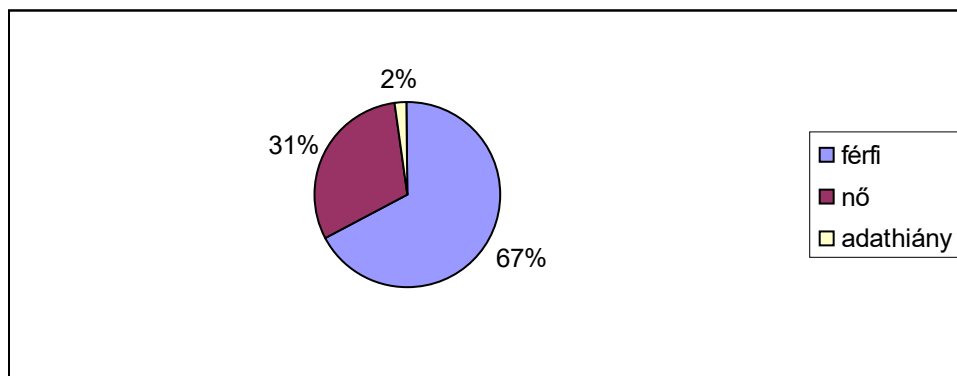
1. táblázat A panaszosok száma és aránya lakóhely szerint (szám, %)

A panaszosok lakóhelye	száma	aránya,%
Budapest	94	29%
Bács-Kiskun megye	7	2%
Baranya megye	8	2%
Békés megye	7	2%
Borsod-Abaúj-Zemplén megye	9	3%
Csongrád megye	10	3%
Fejér megye	13	4%
Győr-Moson-Sopron megye	5	2%
Hajdú-Bihar megye	12	4%
Heves megye	2	1%
Jász-Nagykun-Szolnok megye	8	2%
Komárom-Esztergom megye	5	2%
Nógrád megye	5	2%
Pest megye	36	11%
Somogy megye	7	2%
Szabolcs-Szatmár-Bereg megye	15	5%
Tolna megye	1	0%
Vas megye	1	0%
Veszprém megye	5	2%
Zala megye	4	1%
Külföld	30	9%
adathiány	37	12%
Összesen	321	100%

2. táblázat A panaszosok száma és aránya nemek szerinti (szám, %)

A panaszosok neme	száma	aránya,%
férfi	215	67%
nő	101	31%
adathiány	5	2%
Összesen	321	100%

1. ábra A panaszosok aránya nemek szerint (%)

1.2. A panaszosok száma és aránya kor szerint

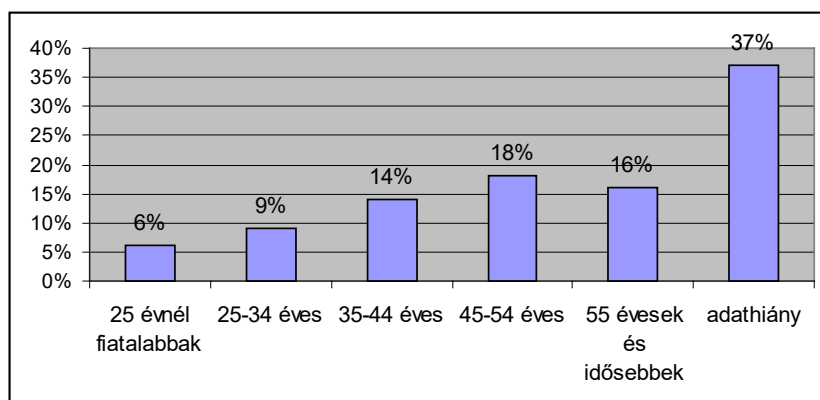
2019-ben a legfiatalabb panaszos 9 éves, a legidősebb 81 éves volt. A panaszosok átlagéletkora 45,6 év volt.

A panaszosok 6 százalékuk 25 évnél fiatalabb volt, 9 százalékuk 25-34 éves, 14 százalékuk 35-44 éves, 18 százalékuk 45-54 éves, illetve 16 százalékuk 54 évnél idősebb volt, a panaszosok több, mint egyharmadának (37%) koráról nincs információnk.

3. táblázat A panaszosok száma és aránya életkori csoportok szerint (szám, %)

Korcsoport	száma	aránya, %
25 évnél fiatalabbak	19	6%
25-34 éves	28	9%
35-44 éves	44	14%
45-54 éves	59	18%
55 évesek és idősebbek	52	16%
adathiány	119	37%
Összesen	321	100%
Átlag életkor	45,6	
minimum életkor	9	
maximum életkor	81	

2. ábra A panaszosok aránya életkori csoportok szerint (%)

1.3 Jogi képviselő

A panaszosoknak 8 százaléka, 27 személy rendelkezett jogi képviselővel, 48 százalékuk férfi, 52 százalékuk nő, három esetben (11%) volt több panaszos egy ügyben.

4. táblázat A jogi képviselettel rendelkezők száma és aránya nemek szerint (szám, százalék)

A jogi képviselettel rendelkezők		
neme	száma	aránya
férfi	13	48%
nő	14	52%
ebből: csoport (több panaszos volt egy ügyben)	3	11%
Összesen	27	100%

5. táblázat A jogi képviselettel rendelkezők száma és aránya életkori csoportok szerint (szám, %)

Korcsoport	száma	aránya, %
25 évnél fiatalabbak	4	15%
25-34 éves	2	7%
35-44 éves	1	4%
45-54 éves	6	22%
55 évesek és idősebbek	2	7%
adathiány	12	44%
Összesen	27	100%
Átlag életkor	39,3	
minimum életkor	9 év	
maximum életkor	62 év	

1.4 A panasz

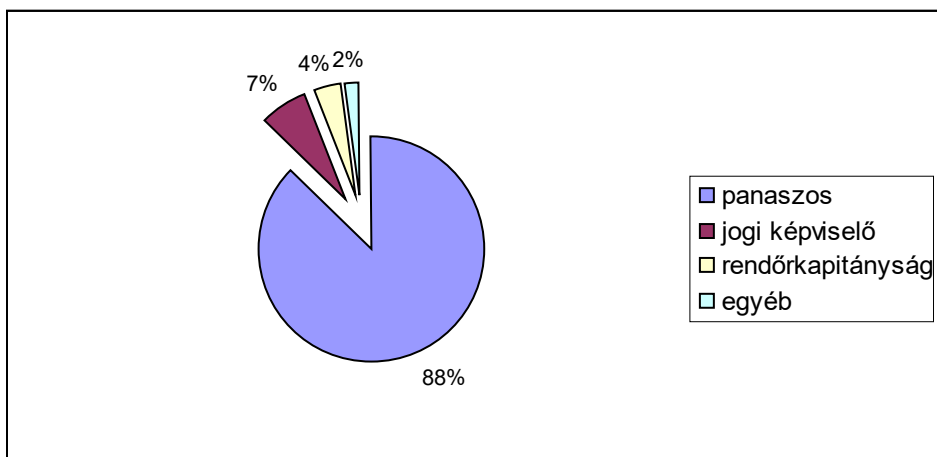
2019-ben összesen 307 panasz érkezett a Testülethez.

269 esetben, a panaszok 88 százalékában a panaszos, 7 százalékában a jogi képviselő, 4 százalékában rendőrkapitányság, és 2 százalékában törvényes képviselő, az ügyészség, ill. meghatalmazott küldte a panaszt.

6. táblázat A panaszok száma és aránya küldő szerint (szám, %)

Küldő	száma	aránya, %
panaszos	269	88%
jogi képviselő	22	7%
rendőrkapitányság	11	4%
egyéb	5	2%
Összesen	307	100%

3. ábra A panaszok küldő szerinti megoszlása (%)

7. táblázat A rendőrkapitányságokról érkezett panaszok száma

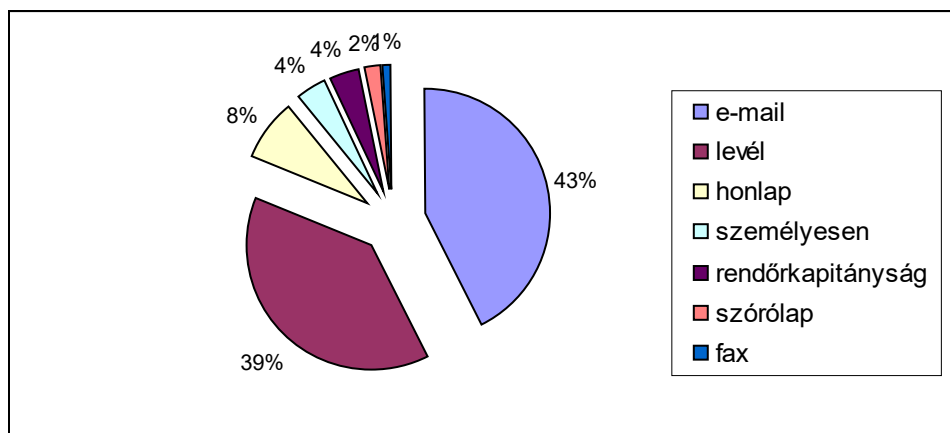
Rendőrkapitányság	panaszok száma
Balatonalmádi Rendőrkapitányság	1
Budaörsi Rendőrkapitányság	1
Budapesti Rendőr-főkapitányság	2
Debreceni Rendőrkapitányság	1
ORFK Ellenőrzési Szolgálat	1
Szegedi RK	1
Szolnoki Rendőrkapitányság	1
XV. Kerületi Rendőrkapitányság	1
adathiány	2
Összesen	11

A panaszok érkezésének leggyakoribb módja az -mail (43%), ennél alig kevesebb a levél (39%), a honlapon (8%) és a többi módon kevesebben adtak be panaszt. Heten több módon is adtak be panaszt.

8. táblázat A panasz érkezési módjának száma és aránya

Érkezés módja	a panaszok száma	aránya
levél	123	39%
fax	3	1%
honlap	25	8%
e-mail	134	43%
szórólap	5	2%
személyesen	13	4%
rendőrkapitányság	11	4%
Összesen	314	100%

4. ábra A panasz érkezésének módja (%)

2019-ben a legtöbb panasz júniusban (17%), érkezett, a legkevesebb novemberben (5%), a többi hónapban viszonylag kiegyenlítetten érkeztek a panaszok.

9. táblázat A panaszok érkezésének hónapok szerinti száma és megoszlása

A beérkezés hónapja	a panaszok száma	aránya
Január	25	8%
Február	29	9%
Március	25	8%
Április	24	8%
Május	21	7%
Június	51	17%
Július	31	10%
Augusztus	19	6%
Szeptember	19	6%
Október	25	8%
November	15	5%
December	23	7%
Összesen	307	100%

2. Alapjogok

2.1 Érintett alapjogok

2019-ben a három leggyakrabban érintett alapjog a tisztességes eljáráshoz való jog (42%), az emberi méltósághoz való jog (28%), és a személyi szabadság (10%) védelme voltak.

10. táblázat Érintett alapjogok 2019-ben, az előfordulás szerinti gyakoriság sorrendjében (szám, %)

Alapjog	száma	aránya
tisztességes eljáráshoz való jog [XXIV. cikk]	263	42%
emberi méltósághoz való jog [II.cikk]	112	18%
személyi szabadság [IV. cikk]	62	10%
személyes adatok védelme (képmás, hangfelvétel) [VI. cikk]	56	9%

diszkrimináció tilalma [XV. cikk]	49	8%
testi-lelki egészséghez való jog (testi épség) [XX. cikk]	22	4%
tulajdonhoz való jog [XIII. cikk]	18	3%
gyülekezési jog [VIII. cikk]	13	2%
jó hírnévhez való jog [VI. cikk]	8	1%
magánlakás sérthetlensége [XIII. cikk]	7	1%
magán- és családi élet tiszteletben tartásához való jog [VI. cikk]	7	1%
mozgásszabadság, tart. hely szabad megválasztása, ország elhagyásához ill. hazatéréshez való jog [XXVII. cikk]	4	1%
véleménynyilvánítás szabadsága [IX. cikk]	2	0%
jogorvoslathoz való jog [XXVIII. cikk]	2	0%
élethez való jog [II. cikk]	1	0%
kérelem ill. panasz előterjesztéséhez való jog [XXV. cikk]	1	0%
személyi biztonság [IV. cikk]	0	0%
magántitok védelme [VI. cikk]	0	0%
közérdekű adatok megismeréséhez, terjesztéséhez való jog [VI. cikk]	0	0%
sajtószabadság [IX. cikk]	0	0%
egyesülési jog [VIII. cikk]	0	0%
vállalkozás szabadsága [XII. cikk; M. cikk]	0	0%
munkához való jog [XII. cikk]	0	0%
sztrájkjog [XVII. cikk]	0	0%
tud. és művészi alkotás szabadsága, tanzsabadság [X., XI. cikk]	0	0%
gondolat-, lelkiismereti és vallásszabadság VII. cikk	0	0%
kínzás, kegyetlen, embertelen, megalázó elbánás, büntetés (kísérlet) [III. cikk]	0	0%
védelemhez való jog (büntetőeljárásban) [XXVIII. cikk]	0	0%
menedékjog [XIV. cikk]	0	0%
gyermekjogok [XVI. cikk]	0	0%
Összesen*	627	100%

* az összesen sor értéke meghaladja az összes panasz számát, mivel egy panasz többféle alapjogot is érinthet

2.2 Sértett alapjogok

2019-ben a három legtöbb esetben megsértett alapjog a tisztességes eljáráshoz való jog (41%), az emberi méltósághoz való jog, valamint a személyi szabadsághoz való jog (16%-16%) volt.

11. táblázat Sérült alapjogok száma és aránya az előfordulás szerinti gyakoriság sorrendjében (szám, %)

Alapjog	szám	arány
tisztességes eljáráshoz való jog [XXIV. cikk]	25	41%
emberi méltósághoz való jog [II. cikk]	10	16%
személyi szabadság [IV. cikk]	10	16%
személyes adatok védelme (képmás, hangfelvétel) [VI. cikk]	6	10%
testi-lelki egészséghez való jog (testi épség) [XX. cikk]	4	7%
tulajdonhoz való jog [XIII. cikk]	3	5%
magán- és családi élet tiszteletben tartásához való jog [VI. cikk]	2	3%
diszkrimináció tilalma [XV. cikk]	1	2%
gyülekezési jog [VIII. cikk]	0	0%
jó hírnévhez való jog [VI. cikk]	0	0%

magánlakás sérthetlensége[XIII. cikk]	0	0%
mozgásszabadság, tart. hely szabad megválasztása, ország elhagyásához ill. hazatéréshez való jog [XXVII. cikk]	0	0%
véleménynyilvánítás szabadsága [IX. cikk]	0	0%
jogorvoslathoz való jog [XXVIII. cikk]	0	0%
élethez való jog [II. cikk]	0	0%
kérelem ill. panasz előterjesztéséhez való jog [XXV. cikk]	0	0%
személyi biztonság [IV. cikk]	0	0%
magántitok védelme [VI. cikk]	0	0%
közérdekű adatok megismeréséhez, terjesztéséhez való jog [VI. cikk]	0	0%
sajtószabadság [IX. cikk]	0	0%
egyesülési jog [VIII. cikk]	0	0%
vállalkozás szabadsága [XII. cikk; M. cikk]	0	0%
munkához való jog [XII. cikk]	0	0%
sztrájkjog [XVII. cikk]	0	0%
tud. és művészi alkotás szabadsága,tanszabadság [X., XI. cikk]	0	0%
gondolat-, lelkiismereti és vallásszabadság VII. cikk	0	0%
kínzás, kegyetlen, embertelen,megalázó elbánás, büntetés (kísérlet)[III. cikk]	0	0%
védelemhez való jog (büntetőeljárásban) [XXVIII. cikk]	0	0%
menedékjog [XIV. cikk]	0	0%
gyermekjogok [XVI. cikk]	0	0%
Összesen*	61	100%

* egy panasz többféle alapjogot is érinthet

3. Intézkedések

3.1 Az intézkedés helye%)

A legtöbb intézkedés Budapesten (36%), a második és harmadik legmagasabb Somogy (16%) és Pest (10%) megyékben történt.

12. táblázat A panaszok száma és aránya az intézkedés helye szerint (szám, %)

Az intézkedés helye	Az intézkedések száma	aránya
Budapest	69	36%
Bács-Kiskun megye	4	2%
Baranya megye	3	2%
Békés megye	4	2%
Borsod-Abaúj-Zemplén megye	5	3%
Csongrád megye	4	2%
Fejér megye	7	4%
Győr-Moson-Sopron megye	4	2%
Hajdú-Bihar megye	9	5%
Heves megye	3	2%
Jász-Nagykun-Szolnok megye	7	4%
Komárom-Esztergom megye	5	3%
Nógrád megye	2	1%

Pest megye	19	10%
Somogy megye	31	16%
Szabolcs-Szatmár-Bereg megye	9	5%
Tolna megye	1	1%
Vas megye	0	0%
Veszprém megye	5	3%
Zala megye	2	1%
Összesen	193	100%

Az intézkedések 35 százaléka a fővárosban, 16 százaléka megyei jogú, 37 százaléka egyéb városban, 8 százaléka községben, és 4 százaléka közterületen (erdő, közút, határátkelő) történt.

13. táblázat Milyen településtípuson történt az intézkedés? (szám, %)

Település jellege	Az intézkedések száma	aránya
főváros	69	35%
megyei jogú város	32	16%
város	72	37%
község	16	8%
egyéb	8	4%
Összesen	197	100%

3.2 Panaszolt intézkedések

14. táblázat A panaszolt rendőri intézkedések, mulasztások száma és aránya (szám, %) a gyakoriság sorrendjében

Panaszolt intézkedés	száma	%
intézkedési kötelezettség a tv. rendelkezéseinek megfelelően [Rtv. 13. §]	129	18%
védelemnyújtás, felvilágosítás- és segítségadás, ember jogainak védelme; együttműködés; pártbefolyástól mentesség [Rtv. 2. §]	79	11%
segítségnyújtási kötelezettség [Rtv. 24. §]	62	9%
igazoltatás [Rtv. 29. §]	48	7%
fogvatartott jogainak tiszteletben tartása [Rtv. 18. §]	37	5%
rendőr szabályosan igazolja magát [Rtv. 20. § (1), (3)–(4)]	37	5%
intézkedési kötelezettség részrehajlás nélkül [Rtv. 13. §]	28	4%
arányosság követelménye [Rtv. 15. §]	23	3%
a rendőr közli az intézkedés tényét, célját [Rtv. 20. § (2)]	22	3%
előállítás egyéb [Rtv. 33. § (2)–(5)]	22	3%
közlekedésrendészeti intézkedés keretében közúti ellenőrzés [Rtv. 44–45. §]	18	2%
intézkedés magánlakásban és közterületnek nem minősülő egyéb helyen [Rtv. 39–40. §]	17	2%
fokozott ellenőrzés [Rtv. 30–31. §]	16	2%
testi kényszer [Rtv. 47. §]	15	2%
a rendőr tájékoztatást nyújt a panasztétel lehetőségéről [Rtv. 20. § (2)]	14	2%
fogvatartott hozzátartozójának értesítése [Rtv. 18. §]	13	2%
előállítás bcs. gyanúja miatt [Rtv. 33. § (2)]	13	2%

Panaszolt intézkedés	száma	%
szolg. feladatok tv.-es teljesítése, előljáró utasításainak engedelmeskedés, közbiztonság, közrend védelme (élete kockáztatásával is) [Rtv. 11. § (1)]	12	2%
bilincs [Rtv. 48. §]	10	1%
elfogás tettenérés esetén [Rtv. 33. § (1)]	9	1%
biztonsági intézkedés [Rtv. 37. §]	8	1%
közlekedésrendészeti intézkedés keretében egyéb intézkedés [Rtv. 44–45. §]	8	1%
egyéb	8	1%
kényszerítő eszközök alkalmazásának követelménye (tv.-i feltételek, arányosság, ellenszegülés megtöréséig / intézkedés eredményességéig) [Rtv. 16. § (1)–(3)]	7	1%
ruházat, csomag és jármű átvizsgálása [Rtv. 30–31. §]	7	1%
előállítás szabálysértés elkövetése miatt [Rtv. 33. § (2)]	7	1%
intézkedés alapjául szolgáló cselekményben vétlen károsult kártalanítása [Rtv. 13. § (3)]	6	1%
adatrögzítés az igazoltatás során [Rtv. 29. § (3)]	5	1%
felvilágosítás kérés [Rtv. 32. §]	5	1%
elfogás egyéb esetben [Rtv. 33. § (1)]	5	1%
előállítás személyazonosság igazolásának elmaradása miatt [Rtv. 33. § (2)]	3	0%
elővezetés [Rtv. 34. §]	3	0%
határforgalom-ellenőrzés [Rtv. 35/A. §]	3	0%
közlekedésrendészeti intézkedés keretében mintavétel [Rtv. 44–45. §]	3	0%
közlekedésrendészeti intézkedés keretében okmányok elvétele [Rtv. 44–45. §]	3	0%
közös szabályok (előzetes figyelmeztetés, terhes nővel és gyermekkorúval szembeni tilalmak, helyettesítő eszköz szabályai, előljárónak jelentéstételi kötelezettség [Rtv. 61–62. §]	3	0%
sérülésokozás kerülése (hozzátartozó értesítése) [Rtv. 17. § (2)]	2	0%
személy- és létesítménybiztosítási intézkedés [Rtv. 46. §]	2	0%
lőfegyver használata tömegben lévő személlyel szemben [Rtv. 57. §]	2	0%
intézkedés elmulasztása (kiírni) [Rtv. 29.–46. §]	2	0%
kínzás, kényszervallatás, kegyetlen, embertelen, megalázó bánásmód tilalma [Rtv. 16. § (4)]	1	0%
orvosi ellátás [Rtv. 17. § (2)]	1	0%
képfelvétel, hangfelvétel, kép- és hangfelvétel készítése, megsemmisítése [Rtv. 42–42/A. §]	1	0%
helyszín biztosítása [Rtv. 43. §]	1	0%
vegyi eszköz, elektromos sokkoló eszköz, rendőrbot, kardlap, ill. más eszköz alkalmazása [Rtv. 49. §]	1	0%
csapaterő [Rtv. 58. §]	1	0%
tömegoszlítás [Rtv. 59–60. §]	1	0%
segítség és eszközök igénybevétele [Rtv. 26. §]	0	0%
műszeres ellenőrzés [Rtv. 41. §]	0	0%
külföldi szerv határrendészeti feladatokat ellátó tagjára vonatkozó rendelkezések [Rtv. 62/A. §]	0	0%
belső szervezet és működés során egyéni felelősség mindenkor megállapítható legyen [Rtv. 11. § (2)]	0	0%
veszélyhelyzet elhárításában közreműködés [Rtv. 14. §]	0	0%
titoktartási kötelezettség [Rtv. 21. §]	0	0%
fegyverviselési jog [Rtv. 22. §]	0	0%

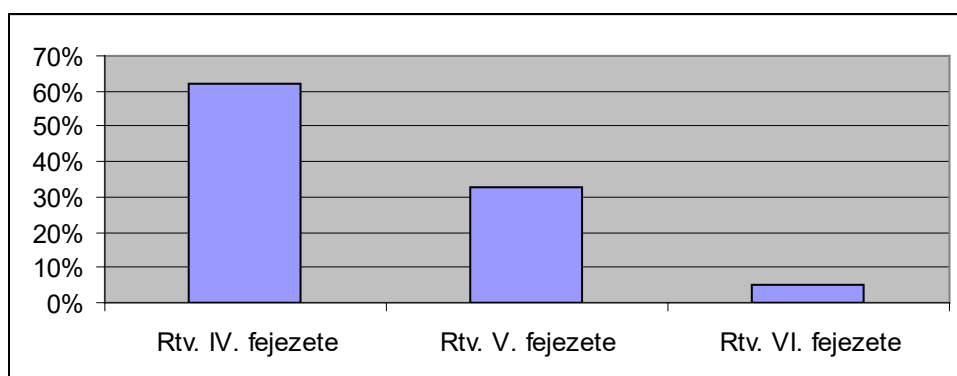
Panaszolt intézkedés	száma	%
idegenrendészeti intézkedés [Rtv. 35. §]	0	0%
közbiztonsági őrizet [Rtv. 38. §]	0	0%
személyi védelemmel, illetve Védelmi Programmal kapcs. intézkedés [Rtv. 46/A. §]	0	0%
szolgálati kutya alkalmazása [Rtv. 50. §]	0	0%
útzár, megállásra kényszerítés [Rtv. 51. §]	0	0%
lőfegyverhasználat [Rtv. 52–56. §]	0	0%
tömegosztatás során felszólítás [Rtv. 59–60. §]	0	0%
kizárólag a Szolgálati Szabályzatban foglalt rendelkezés	0	0%
Összesen*	723	100%

* Mivel egy panaszhoz több rendőri intézkedés is tartozhat, ezért az összes elemszám magasabb lehet, mint a panaszok száma

15. táblázat Az intézkedések Rtv. fejezetek szerinti megoszlása (szám, %)

Panaszolt intézkedés	száma	aránya
Rtv. IV. fejezete	394	62%
Rtv. V. fejezete	209	33%
Rtv. VI. fejezete	33	5%
Összesen	636	100%

5. ábra Az intézkedések Rtv. fejezetek szerinti megoszlása (%)

4. Az ügy sorsa

Az érdemi vizsgálatot igénylő ügyek (áttétel, megküldés ORFK-ra és megszüntetés) együttes aránya 71 százalék volt, az összes ügy 29 százalékát elutasították.

16. táblázat Az ügy sorsának száma és aránya (szám, %)

Az ügy sorsa	ügyek száma	aránya
Áttétel	151	49%
Elutasítás	88	29%
Megküldés az Országos Rendőrfőkapitánynak	28	9%
Megszüntetés	40	13%
Összesen	307	100%

17. táblázat A megszüntetési okok száma és aránya (szám, %)

A megszüntetés oka	a megszüntetések száma	aránya
a panaszost felhívta a Testület, hogy egészítse ki a panaszát, de ő ennek nem tett eleget, és a rendelkezésre álló adatok alapján nem lehet dönteni	7	18%
nincs vagy csekély fokú az alapjogsérelem, és a panaszos tiltakozott az áttétel ellen	20	50%
panaszt visszavonták	8	20%
egyéb	5	13%
Összesen	40	100%

18. táblázat Az elutasítási okok száma és aránya (szám, %)

Az elutasítás oka*	Az elutasítások száma	aránya
a panasz elkésett	5	6%
a Testületnek nincs hatásköre	15	17%
panasz nem jogosulttól származik	4	5%
kiderül, hogy már jogerősen lezárták a panaszeljárást	1	1%
a panaszos a Testület felhívása ellenére beadványát aláírásával nem erősítette meg	63	72%
Összesen	88	100%

* Egy elutasításhoz több ok is tartozhat, ezért az elutasítási okok száma nagyobb lehet, mint az elutasított ügyek száma.

19. táblázat Az áttételi okok száma és aránya (szám, %)

Az áttétel oka	száma	aránya
nem történt alapjogsérelem	135	61%
nem állapítható meg	75	34%
csekély fokú alapjogsérelem	11	5%
Összesen*	221	100%

* Egy áttételhez több ok is tartozhat, ezért az okok száma nagyobb lehet, mint az áttétellel végződött ügyek száma.

5. Alapjogsértés

A rögzített esetek 21 százalékában állapított meg a Testület alapjogsértést, 77 százalékában viszont nem történt alapjogsértés, az esetek további részében, 2 százalékában nem volt megállapítható az alapjogsértés. (20. táblázat)

20. táblázat Alapjogsértések száma és aránya (szám, %)

Történt-e alapjogsértés	szám	arány
igen	38	21%

ebből: csekély	11	29%
súlyos	25	71%
nem	143	77%
nem állapítható meg	3	2%
Összesen*	184	100%

* egy panasz többféle alapjogot is érinthet

6. Sértett alapjogok

211. táblázat Sértett alapjogok szám a sérülés foka szerint, gyakorisági sorrendben (szám)

Alapjog	Csekély alapjogsértés	Súlyos alapjogsértés	Összesen
tisztességes eljáráshoz való jog [XXIV. cikk]	8	16	24
személyi szabadság [IV. cikk]	2	8	10
emberi méltósághoz való jog [II.cikk]	0	9	9
személyes adatok védelme (képmás, hangfelvétel) [VI. cikk]	2	4	6
testi-lelki egészséghez való jog (testi épség) [XX. cikk]	1	2	3
tulajdonhoz való jog [XIII. cikk]	0	3	3
magán- és családi élet tiszteletben tartásához való jog [VI. cikk]	2	0	2
diszkrimináció tilalma [XV. cikk]	0	1	1
élethez való jog [II. cikk]	0	0	0
személyi biztonság [IV. cikk]	0	0	0
jó hírnévhez való jog [VI. cikk]	0	0	0
magánlakás sérthetlensége [XIII. cikk]	0	0	0
magántitok védelme [VI. cikk]	0	0	0
mozgásszabadság, tart. hely szabad megválasztása, ország elhagyásához ill.hazatéréshez való jog [XXVII. cikk]	0	0	0
véleménynyilvánítás szabadsága [IX. cikk]	0	0	0
közérdekű adatok megismeréséhez, terjesztéséhez való jog [VI. cikk]	0	0	0
sajtószabadság [IX. cikk]	0	0	0
gyülekezési jog [VIII. cikk]	0	0	0
egyesülési jog [VIII. cikk]	0	0	0
kérelem ill. panasz előterjesztéséhez való jog [XXV. cikk]	0	0	0
vállalkozás szabadsága [XII. cikk; M. cikk]	0	0	0
munkához való jog [XII. cikk]	0	0	0
sztrájkjog [XVII. cikk]	0	0	0
tud. és művészi alkotás szabadsága, tanszabadság [X., XI. cikk]	0	0	0
gondolat-, lelkiismereti és vallásszabadság [VII. cikk]	0	0	0
kínzás, kegyetlen, embertelen, megalázó elbánás, büntetés (kísérlet) [III. cikk]	0	0	0

védelemhez való jog (büntetőeljárásban) [XXVIII. cikk]	0	0	0
jogorvoslathoz való jog [XXVIII. cikk]	0	0	0
menedékjog [XIV. cikk]	0	0	0
gyermekjogok [XVI. cikk]	0	0	0
egyéb (kiírni)	0	0	0
Összesen	15	43	58

222. táblázat

Ha súlyos alapjogsértés történt, panaszolt intézkedések száma és aránya (szám, %)

Panaszolt intézkedés	száma	aránya
védelemnyújtás, felvilágosítás- és segítségadás, ember jogainak védelme; együttműködés; pártbefolyástól mentesség [Rtv. 2. §]	14	11%
szolg. feladatok tv.-es teljesítése, előljáró utasításainak engedelmeskedés, közbiztonság, közrend védelme (élete kockáztatásával is) [Rtv. 11. § (1)]	0	0%
belső szervezet és működés során egyéni felelősség mindenkor megállapítható legyen [Rtv. 11. § (2)]		0%
intézkedési kötelezettség a tv. rendelkezéseinek megfelelően [Rtv. 13. §]	18	14%
intézkedési kötelezettség részrehajlás nélkül [Rtv. 13. §]	4	3%
intézkedés alapjául szolgáló cselekményben vétlen károsult kártalanítása [Rtv. 13. § (3)]	1	1%
veszélyhelyzet elhárításában közreműködés [Rtv. 14. §]		0%
arányosság követelménye [Rtv. 15. §]	6	5%
kényszerítő eszközök alkalmazásának követelménye (tv.-i feltételek, arányosság, ellenszegülés megtöréséig / intézkedés eredményességéig) [Rtv. 16. § (1)–(3)]	2	2%
kínzás, kényszervallatás, kegyetlen, embertelen, megalázó bánásmód tilalma [Rtv. 16. § (4)]	1	1%
sérülésokozás kerülése (hozzátartozó értesítése) [Rtv. 17. § (2)]	1	1%
orvosi ellátás [Rtv. 17. § (2)]	0	0%
fogvatartott hozzátartozójának értesítése [Rtv. 18. §]	4	3%
fogvatartott jogainak tiszteletben tartása [Rtv. 18. §]	2	2%
rendőr szabályosan igazolja magát [Rtv. 20. § (1), (3)–(4)]	8	6%
a rendőr közli az intézkedés tényét, célját [Rtv. 20. § (2)]	5	4%
a rendőr tájékoztatást nyújt a panasztétel lehetőségéről [Rtv. 20. § (2)]	3	2%
titoktartási kötelezettség [Rtv. 21. §]	0	0%
fegyverviselési jog [Rtv. 22. §]	0	0%
segítségnyújtási kötelezettség [Rtv. 24. §]	11	8%
segítség és eszközök igénybevétele [Rtv. 26. §]	0	0%
igazoltatás [Rtv. 29. §]	8	6%
adatrögzítés az igazoltatás során [Rtv. 29. § (3)]	0	0%
fokozott ellenőrzés [Rtv. 30–31. §]	1	1%
ruházat, csomag és jármű átvizsgálása [Rtv. 30–31. §]	1	1%
felvilágosítás kérés [Rtv. 32. §]	3	2%
elfogás tettenérés esetén [Rtv. 33. § (1)]	2	2%
elfogás egyéb esetben [Rtv. 33. § (1)]	2	2%
előállítás személyazonosság igazolásának elmaradása miatt [Rtv. 33. § (2)]	0	0%

Panaszolt intézkedés	száma	aránya
előállítás bcs. gyanúja miatt [Rtv. 33. § (2)]	5	4%
előállítás szabálysértés elkövetése miatt [Rtv. 33. § (2)]	5	4%
előállítás egyéb [Rtv. 33. § (2)–(5)]	3	2%
elővezetés [Rtv. 34. §]	0	0%
idegenrendészeti intézkedés [Rtv. 35. §]	0	0%
határforgalom-ellenőrzés [Rtv. 35/A. §]	0	0%
biztonsági intézkedés [Rtv. 37. §]	1	1%
közbiztonsági őrizet [Rtv. 38. §]	0	0%
intézkedés magánlakásban és közterületnek nem minősülő egyéb helyen [Rtv. 39–40. §]	4	3%
műszeres ellenőrzés [Rtv. 41. §]	0	0%
képfelvétel, hangfelvétel, kép- és hangfelvétel készítése, megsemmisítése [Rtv. 42–42/A. §]	0	0%
helyszín biztosítása [Rtv. 43. §]	0	0%
közlekedésrendészeti intézkedés keretében közúti ellenőrzés [Rtv. 44–45. §]	4	3%
közlekedésrendészeti intézkedés keretében mintavétel [Rtv. 44–45. §]	1	1%
közlekedésrendészeti intézkedés keretében okmányok elvétele [Rtv. 44–45. §]	1	1%
közlekedésrendészeti intézkedés keretében egyéb intézkedés [Rtv. 44–45. §]	1	1%
személy- és létesítménybiztosítási intézkedés [Rtv. 46. §]	1	1%
személyi védelemmel, illetve Védelmi Programmal kapcs. intézkedés [Rtv. 46/A. §]	0	0%
testi kényszer [Rtv. 47. §]	3	2%
bilincs [Rtv. 48. §]	4	3%
vegyi eszköz, elektromos sokkoló eszköz, rendőrbot, kardlap, ill. más eszköz alkalmazása [Rtv. 49. §]	0	0%
szolgálati kutya alkalmazása [Rtv. 50. §]	0	0%
útzár, megállásra kényszerítés [Rtv. 51. §]	0	0%
lőfegyverhasználat [Rtv. 52–56. §]	0	0%
lőfegyver használata tömegben lévő személlyel szemben [Rtv. 57. §]	0	0%
csapaterő [Rtv. 58. §]	1	1%
tömegosztatás során felszólítás [Rtv. 59–60. §]	1	1%
tömegosztatás [Rtv. 59–60. §]	1	1%
közös szabályok (előzetes figyelmeztetés, terhes nővel és gyermekkorúval szembeni tilalmak, helyettesítő eszköz szabályai, előjárónak jelentéstételi kötelezettség [Rtv. 61–62. §]	2	2%
külföldi szerv határrendészeti feladatokat ellátó tagjára vonatkozó rendelkezések [Rtv. 62/A. §]	0	0%
intézkedés elmulasztása (kiírni) [Rtv. 29.–46. §]	0	0%
kizárólag a Szolgálati Szabályzatban foglalt rendelkezés	0	0%
egyéb	1	1%
Összesen*	132	100%

* Mivel egy panaszhoz több panaszolt intézkedés is tartozhat, ezért az összes elemszám magasabb lehet, mint a panaszok száma.

Tartalom

I. A Testület tájékoztatója 2019. évi tapasztalatairól.....	2
II. Összefoglaló a 2019. év legfontosabb eseményeiről	2
III. A Testület által vizsgált ügyek tanulságai.....	3
1. A rendőrség működésének általános elvei és szabályai	3
1.1. Az emberi méltóság és az emberek jogainak védelme	3
1.2. A törvény előírásainak megfelelő feladatellátás kötelezettsége	7
1.3. Intézkedési kötelezettség	7
1.4. Részrehajlásmentes intézkedés kötelezettsége	9
1.5. Arányosság követelménye	11
1.6. Jogok korlátozásának a lehetősége	11
1.7. Szolgálati fellépés.....	12
1.9. Segítségnyújtási és tájékoztatási kötelezettség.....	15
2. Rendőri intézkedések	16
2.1. Igazoltatás.....	16
2.2. Fokozott ellenőrzés, ruházatátvizsgálás	20
2.3. Előállítás	21
3. Kényszerítő eszközök.....	28
IV. Jogalkotási javaslatok és zárszó	30
IV. Statisztikai melléklet.....	32